

Ecclesiastes

reliquam. **L**euctochis vrgine secū dixit in ihsim: et de p
p̄s sumptibus paula obtrurit in bethleem cenobium
monialū vbi spā cū filia sua custodio s̄b regula virit
ad quā rogatū bieronym⁹ multa scripsit: et hoc op⁹
qđ rome ad peritōne blesille incepereat ad eas p̄ces in
bethleem p̄sum
mauit. **L**anto
vulnē. s̄ ex mōte
blesille q̄ cor me
uzvulnerauerat.

Cūc p̄cussus
obmutui. i. qua-
si mut⁹ ope non
respondet vel me
lius p̄ dolore ob-
mutescet: ab o-
pere cessauit: sic
legit coiter. qui-
da tñ calū manet
hanc lecturā ad
berentes ysd. q̄
nit in. x. ethimo.
p̄cetus dī ex-
peditus et arma-
tus: vnde et in p
cinctu cū bellī cā
arma sumunt.
Ex his v̄bis ysi
dori p̄t̄z q̄ p̄cun-
ctus idem sit q̄
preparatio: et p̄

tanto vulnere tūc p̄cessus
obmutui: nunc in bethleem
posit⁹ angustiore vic⁹ ciu-
itate: et illi⁹ memoriet vobis
reddo qđ tebeo. **H**oc brevi
ter amonēs q̄ nulli⁹ auctor-
itatē secut⁹ sū h̄ de hebreo
trāsserēs maxime septuagī-
ea int̄pretū p̄suetudini me
coptaui: in his p̄ntaxat q̄
non multū ab hebraicis di-
scrapabāt. **I**nterdū q̄ aq-
le et symmach⁹ et theodotio
nis recordatus sum: vt nec
nouitatem nūmia: lector⁹ stu-
diū deterret̄: nec rursus p̄

p̄e qñ homines se cingit p̄ bello faciendo. **T**ā dicūt
q̄ no incepit rome opus sūm s̄ se tm̄ dispositū ad inci-
piendū. **A**nde in p̄cinctu. i. in p̄spatiōe. **N**ostri opis
subtracta est. et iō p̄ dolore. **O**bmutui. i. ampli⁹ in ope
nō p̄cessi. ppter hoc s̄. in diuisione geminaui verba ut
cessaret ista calumnia. **A**ngustiore ciuitate q̄ romā.
Elliūs. i. blesille. **M**emorie. i. vt illius memoria p̄
petua babeat. **E**t vobis. i. ad honorē vestrū. **R**ed-
do qđ debeo. i. plūmationē opis inchoati. sic expo-
ne h̄ p̄mā lecturā. **J**uxta scđam sic exponit. **E**t il-
liūs memorie. i. ppter memoria effectus quem habuit
erga me. vel. **I**lliūs memorie. i. vt memoria illi⁹ in be-
nedictione sit. qui em recordabit⁹. ppter amore illius edi-
tus sit iste liber: hec edic̄t aie ipsius. vel. **I**lli⁹ memo-
rie. ppter uande. **E**t vobis. in statib⁹. **R**eddo qđ de-
beo. i. tanq̄ debitor obnotius vestris bñficijs istu lib⁹
trāssero. **A**dmonēs. i. admoneōdo insinuās. **M**o nul-
liūs. interpretis auctoritatis sum secutus in ope isto.
Sed de hebreo immediate transferens in latinum.
Coaptaui. i. p̄fortauit. **M**e cōsuetudini. i. p̄suete ut
vltate translationi. **S**eptuaginta interpretū. magis
q̄ editioni aliorū. q̄dam lib⁹ habet. **T**ragis: sicut iā
expositū est. **A**li⁹ habet. **M**axime. i. p̄cique inter om-
nes interpretes: cetera non mutant nō tn̄ me eis in oī
bus coaptaui s̄ in bis. **D**ūtarat. i. tñmodo. **Q**ue
nō multi ab hebraicis literis discrepabāt. i. discorda-
bant. **I**nterdū etiā. i. aliqñ quo. s̄ bñdicebat recorda-
tus sum ad imitandū. **A**cle. i. translationis aquile: et
ceterop̄ q̄ sequunt̄ de quid⁹ satis inuenies s̄. in scđo p̄
logo sup̄ Job circa p̄ncipiu⁹. **E**t nec nouitatem nūmia
lector⁹ am deterreret̄. s̄ si oīno ab ali⁹ interpt̄ib⁹ disre-
parem. **N**ec rursus otra p̄scientiam meam fontē ve-
ritatis obmissio. i. omissa hebraica veritate: que dicitur
fons: q̄ est originalis veritas: et a qua emanat veritas
om̄ editōnū. **O**pinionū riulos p̄fectare. quod face-
rem si omnino cum ali⁹ p̄cordarem. et ideo nulli⁹ in-
terpt̄is auct̄em sum secutus: sed immediate de hebreo
translusi in latinum.

Explícit qualiscūq̄ expositio isti⁹ p̄logi.
Postilla venerabilis fratris Nico. de hyra sup̄ Eccl
iasten incipit.

Erba ecclesiastes. Sicut dictū fuit in principiō
libri pueriorū in tribus libris salomonis tra-
dunt̄ tria sapientiaz extollentia magnifice. que
sunt fm̄ empedocle: mobilis effuentie. p̄cept⁹
future felicitatis: appetitus. et mētis illustratio. **E**t istud

terciū in ordine do-
ctrine ē p̄mū q̄ vīa

est cōpēdiosa ad as-
secutionē aliorū. p̄-

pter qđ tradit̄ in p̄
mo libro q̄ dī para-

bole salomonis q̄ fi-
mito accedit ad se-

cundum in libro ec-
clesiastes in q̄ tradi-

tur mobilis afflu-
tie p̄temptus. **C**ir-

ca quod sciendū q̄
pte salomonis sapi-

entie studiū viginti
in bierusale⁹: quā

om̄s reges terre et
potentes desidera-

bant audire sapien-
tiam salomonis ut

dicit̄. **R**egū. iii.
Et q̄ circa felici-
tē mōtines mul-

ti varie dixerant et
dicebant. **N**am a-

liq̄ ponebant eam

in diuinit̄s: alij in delictis et alij in honoreb⁹: et sic de plurib⁹
alijs bonis que p̄ laborem humānū acquiri possunt in vi-
ta p̄nti: ideo Salomon voluit hāc q̄nōe tractare in hoc li-
bro ostendendo q̄ in talibus bonis nō p̄sistit felicitas ho-
minis. s̄ in deo q̄ est bonū infinitū. **E**t dividit̄ liber iste in
duas p̄tes. s̄. in p̄femīnū et tractatū. q̄ incipit ibi. **V**anitas
et. **C**irca primum notificat actor bū⁹ libri ministerial̄m.
q̄ deus est actor p̄ncipalis: et p̄mo q̄t̄ ad ei⁹ sapiaz cī-
dī. **E**rra ecclesiastes. i. salomonis q̄ ecclesiastes dī
i. p̄cionator. q̄ p̄ sapiam sibi datā erat aptus ad cōcionā-
dū et p̄suadendū alijs veritatē. secundo q̄t̄ ad gen⁹ cum
dicitur. **F**ilij dauid. qui fuit sanctissim⁹. **C**ercio q̄z
tum ad dignitatē cū dicitur.

Regis ihsim. ita q̄ li regis referit ad dauid et ad Salo-
monēter q̄. n. regnauit in bierlin. et licet regnū ipso p̄ ad
alia loca et ad alias ciuitates se extenderet: exprimit es̄m
specialit̄ ihsim: q̄ erat metropolis in regno et electa ad dei
cultū. **V**anitas. **V**ic incipit tractatus: et dividit̄ in
duas p̄tes q̄ p̄mo salomon errores alio p̄ excludit. secun-
do p̄positū cōcludit ca. vii. **P**rima adhuc in duas: q̄ p̄pri-
mo p̄ponit intentū in generali: secundo p̄sequit̄ in speci
ali. ibi. **G**eneratio. **P**ropositiū aut̄ suū est etiā cludere a vera
felicitate illa in quibus ab alijs ponebat. i. diuitias et ho-
nores et cōsimilia que habentur in presenti vita: et hoc est
quod dicitur. **V**anitas vanitatu⁹. i. maxima vani-
tas. sicut charitas dicit̄ virtus virtutū. q̄ est maxima in-
ter virtutes: et rosa flor̄ q̄ pulcrior inter alios flores.

Veritatis ecclesiastes. id est Salomon qui dicitur ecclesi-
astes. id est concionator. **Q**uia pertractando opiniones
aliorū de felicitate: arguit ad diuersas p̄tes. ut videbi-
tur p̄sequēdo. et post determinat veritatem. **V**anitas
vanitatu⁹: repetitio est eiusdē ad maiorem assertionem.
Et omnia. in quibus ab alijs ponit felicitas.

Vanitas. i. se valde vana. eo mō loquēdi q̄ dī valde l-
beralis ip̄a liberalitas: ppter qđ in talibus nō est ponēda
felicitas de cui⁹ rōne est firmitas et stabilitas cū sit vltimū
bonū bonū. **E**t ad p̄bationē sui dicti in generali sub-
dit. **Q**uid habet homo amplius de vniuerso labore
suo quo laborat sub sole. in vita p̄nti. q. d. q̄libet pot̄ expi-
ri q̄ nō sc̄itur ex laboribus suis nisi bonū instabiles et amis-
sibile saltē q̄ mortē quā nō pot̄ euadere.

Liber

Ig Generatio. Hic psequitur in speciali ad excludendus bona vite pntis a vera felicitate. Et diuidit in decem partes bim numerū eoz que excludit. ptes patebūt psequendo. Primum aut qd intendit excludere scia humanit acquisita q inter alia videt māns bonū. Unde et multi phi losophi posuerunt in ea beatitudinem hominis dicentes enī tunc esse felicem qn in eius mēte describit totus orbis per sciam pfectā. Hoc aut excludit in hoc ca. i. qriō excluso alia in quodā gene rali sunt exclusa cū sūt bona mirora. In hoc aut sic pro cedit: q ppositum ostēdit primo in sci entia speculativa: scđo in practica. ibi. Vidi cuncta. Tercio infertur cōdu sio intenta. ibi. Locutus sum. Duma in duas: qz ostēdit ppositū pmo p rationē. scđo p experientiā. ibi. Ego ecclesi astes. Duma in tres sūt tres rōnes: scđa ibi. Nō saturat tercia ibi. Quid est qd fuit. In prima pte facit talem rati onem. Illa scia q est valde imperfecta nō pot dici felicitas bovis. qz de rōne felicitatis est q sit bonū pfectū: et illud qd modicū est qsi nūl reputa. q. pbi. s scia acq̄sita quecum qz modica ē et imperfecta. q. tc. Circa istā rōne sic pcedit. qz pmo declarat vñ imperfectio et modicitas scie acq̄sita pcedit. secundo ppositū excludit. ibi. Cuncte res difficiles. Circa pmi sciedū q ois scia hūmanitus acq̄sita originēbz ex co gnitione sensibiliū: sensibilia sōlū sunt in continuā transmu tatione. saltem q̄tum ad plures sui prietates pfe qd ali qui phi dixerunt q nō pot de eis aliqua veritas affirmari. in metaphysice. Et eoꝝ dictū nō sit veru tñ ex tali dicto eoꝝ q fuerūt maximi inquisitores veritatē: vt dicit pbs ibidem apparent difficultas regiendi aliqua veritatē p inquisitionem humana. Et q sequit q talis cognitō ve ritatis modica est et imperfecta. Primo igit̄ salomon ostēdit mutabilitatem in corpibus mixtis dices. **G**eneratio preterit et generatio aduenit. s. alia numero: qz que corrūpunt nō redeunt eadē nū mero. sedo de generatione. et ista variatio generabilii et corruptibilii apparent ad sen sum in omnibz corpibus mixtis. **T**erra sōlū ineter nū stat: immobilis a parte post tñ nō a parte ante. qz p creationem incepit esse. et hec immutabilitas intelligit q̄tum ad partes eius inferiores. ppe centrū exentes: ptes autem supiores alterant et trāsmutat: et qz talis alteratio et trāsmutatio in elementis et mixtis causat ex motu orbis et pto tissime ex motu solis in obliquo circulo: ido subdit. **S**ol sol et occidit: vt appareat ad sensuz. **A** Et ad locū sūt reuertit. i. ad ortū sūt orientem. **B** Ibis renascens. nō qz sit aliis sol in numero s idē in puncto orientis apparenſ de novo. **M** Cirrat p meridieſ. in motu em ab oriente in occidente declinat versus polū antarticum sūt meridionalem. **N** Et flectit ad aquilonareſ. in motu em suo ab occidente in orientem flectit ad polū articulū seu aquilonareſ. **O** Lustrans vniuersa in circu itu pgit spiritus. i. sol qz dicit sp̄s. nō qz habeat aiam. cor pora em celestia inanimaſ sunt bim damascenū. s qz in fluentia eius cat vitā in istis inferioribz sīc cā v̄lis: hō em generat boiem et sol: vt dicit pbs. q. phisicoꝝ. **P** Et in circulos suos reuertit. qd duplicit exponit. Uno mō qz omni die mutat eius circulatio appropinquando magis ad tropicum estiualem vel ad tropicum byemaleſ. Alio modo qz bim astronomos sol plures habet circulos. scilicet equanteſ: deferenteſ et epicyclū: ista tñ determinate dicere magis p̄nit ad alia sciam. Consequent ōndit mutabilitatem circa elementū aque di. **Q** Omnia flumina intrant i mare. qz et si aliqua flumina aliquādo absorben tur a terra. alibi tñ exēunt et usq ad mare currunt. **R** Et

mare nō redundat. exēndo. ppter hoc ripas suas: cui causa subditur cum dicitur. **S** Ad locum vnde ex eunt flumina reuertūt. s. de mari. que quideſ reuersione duplicit intelligit. Uno mō qz p vias subterraneas de mari fluunt aque ad loca remota. et motu naturali possunt tantuſ ascēdere quāta est altitudo sup. ficiet maris. et adhuc plus: qz transeundit sic p terrā efficiuntur dulces p ta lem collationeſ et per cōsequens leuiores qz aque maris salte et sic crūpūt i fontes et flumina in loco altiori q̄ sit sup. ficies maris: et

Dia flūia in tñ i mare: et mare nō redūdat. **A** Ad locū vñ exēut flūia reuertūt: vt ireꝝ flūat. **C**uncte res difficiles nō p̄ eas hō explicare sūmō. **N**ō satēt ocls v̄isu. nec aurē auditu iples: qd ē qd fuit. **P**m qd futuꝝ ē

sic naturali motu iterū fluunt ad mare. Alio mō qz per influentiam solis et stellarum eleuātur v̄pores bunti di a mari: et p̄densantur in nubes que p ventos deserūt longe sup aridam et tandem resoluuntur in pluvias ex quibus augmentant flumina ad mare currentia.

Cuncte res. **H**ic cōcludit ppositum: ex quo em co gnotio humanitus acq̄sita ex sensibiliūbz ortum. et quibz cū difficultate inuenitur veritas bene concludit dicens. **C**uncte res difficiles. ad intelligendū. Et quia dicit Hieronymus in prologo sup pentathecu. Qd melius nouimus: melius et pferimus. et p oppositū qd minus bene intelligimus minus bene pferimus. ideo sequit. **V** Nō pot̄ eas homo explicare sermone. qz nō potest eas ad plenū intelligere: sed tñ valde impfete: vt patet de folio vel fructu arbōris. de quibus nūl lus quantūcunq studuerit potest ad plenū veritē dicere. vtpote quare est tante quantitatis precise: vel talis figure: saporis aut virtutis. vnde qz talis herba vel fructus sanet talē infirmitatem. dicit saltez in pluriſbus qz hoc non habet a tota specie. i. ab aliqua pni etate p̄ntē speciem que tñ nō nominat eo qd ignorat. **P** Nō saturatur. **H**ic ponit secunda ratio que talis est. De ratione felicitatis humanae est appetitū hominis totaliter quietare. aliter non haberet rationem vltimi finis: sed scientia quecumq acquisita non terminat appetitum hominis s magis excitat ad amplius sciendum: vt patet per experimentū. ergo tc. **M**inor bujus rationis ponit cum dicitur.

M Non saturat oculus v̄isu tc. Inter alios sensus vi sus maxime deseruit in acquisitione scientie p investi gationem: auditus aut in acquisitione sc̄tie p v̄ctri nam. et ideo p hoc intelligitur qz scientia v̄trop modo acquisita non terminat hominis appetitum: et nō est alijs modus acquirendi via humana. propter quod in tali scientia non est felicitas ponenda.

Quid est hic. **H**ic ponit tercia ratio que talis ē: De ratione felicitatis est permanentia stabilis. vnde primo ethicoꝝ dicit philosophus qz felicitas non est mirmicoleonta: quod est animal variabile i diuersos colores. sed cognitio humanitus inuenta variabilis ē quia dicta marimor philosophorum et doctorum que vno tempore tenentur p firma auctoritate: postea re probantur: et iterum sub alijs verbis vel eiusē renouātur: vnde circa primum principium. scilicet de 'quolibet affirmatio vel negatio. de nullo sōlū simili diversis temporibus: contraria senserunt philosophi: vt patet iiii. metaphysice. ergo in tali noticia non est felicitas hominis ponenda. **N**uis rationis ponit minor q̄tum ad eius virtutem satis diffuse cum dicitur.

Quid est quod fuit. tam in rebus qz in hominum opinionibus.

Pm qd futuꝝ ē. licet tempore intermedio cesset et

Ecclesiastes

datū sit oblinioni. **t** ad id optinet qd subdit.

a Quid est quod factū est tc. est em̄ repetitio eiusdē
mīc ad maiore exagratōnē. **b** Nihil sub sole no
ū. līcet videat hoībus modernis: **r** subdit cā.

c Sam. n. pcessit in seculis tc. vñ dicit phs. ii. mebe
oroz q opinio-

nes 2 dicta sapi

entū que videt

de nouo inuēta

fuerūt in antē

ante p longa tē

pora b p incen

dia vel inunda

tions vel homi

nū mortes libū

eōp fuerunt cor

rupti 2 dicta eo

rū fuerūt obliui

on i tradita: **r** sic

postea videt de

nouo inuēta cū

en̄ hō sit ita. **E**

dicti p sequēs

lra. **d** Ego

Ecclesiastes. **b**

psequenter Sa

lomon oñdū p

positū p expimē

tr: q sicut dictū

est s. 2 bic iterū

dī ipse fuit sapi

entor alijs sui tē

poris tetiā pce

dentib: q erat

memoria: et tñ

tanq exptus: di

cit bic q talis sci

entia b3 annexā

anxietate animi t labore: **r** q 2ns licet talis scientia sit

bonamō tñ est tantū bonū q in ea felicitas hoīs sit po

nēdā: et hoc est qd dicat. **d** Ego ecclesiastes fuīrē

israel. i. sup om̄is tribus isrl. vt patz. iii. Reg. e

in bierlm. que est metropolis illius regni. **f** Et ap

sui in aio meo querere tc. scia acq̄sita. **g** Hanc oc

cupationē pessimā in hebreo bī malam: licet em̄ scien

cia acq̄sita sit bona **r** p cōsequēs occupatio ad ea con

sequēdā est bona pse. dī tñ mala p accidens inq̄tū b3

laborē 2 afflictionē studij annexam: vel q: alij ē im

peditua maioris boni. s. deuotiois 2 orationis.

h Vidi. Dic oñdit salomon q in scia practica nō est

boī felicitas: **r** facit talerōnē. Inter scias practicas

illa melior est q ordinat ad bonū regimen cōitatis. scz

politica quāto bonū cōe melius ē bono singularē plo

nes: in bac nō p̄sistit felicitas hoīs: qz b3 multā affl

ctionem 2 vanitatē annexā: g in nulla scia alia practi

ca p̄sistit felicitas hoīs būana. **i** Mediu aut̄ bū rōnis

cū sua p̄batione ponit cū dicit. **j** Vidi cūcta q sb

sole sunt. p sciam practica cui finis ē op?

k Et ec

ce vniuersa vanitas. dicit aut̄ aliqd vanū qd nō attin

git finē intētū: sicut medicina dī vanā q nō inducit sa

nitate: **l** sic frequenter p̄tingit in scia politica. c finis

est cives facere bonos et studioſos: ideo subdit. **m**

Peruersi difficile corrigunt. q scientia politica cōita

tis rectoribus. **n** Et stulex infinitē est numerus. i.

valde excedēs numerū alioz: **r** sic politica que ordina

tur ad hoc q cives siant boni 2 studioſi: b3 effectum in

paucioribus: **s** sic habet afflictionem annexā in regen

tibus. **t** Locutus sum. **u** Dic salomon p̄cludit con

clusionē intentā. s. felicitatē hoīs nō p̄sistere in scia spe

culatiua seu practica dices. **v** Locutus suz in corde meo

dicens. Ecce magnus effectus sum. vt p. iii. Regu3 q

nullus ex regibus p̄cedētib: fuit ei filis in potētia 2 di

witib. **w** Et pcessi oēs sapia tc. sicut dicit. iii. Reg.

i Et p̄cedebat Sapia salomonis sapientiam omnium
orientalium 2 egyptiop: 2 erat sapientior cunctis hoībus.
o Et mens mea multa cōtein. est sa. qz differuit te aialib
bus 2 plantis 2 cedro que est in lybano vñq ad hyssopū q
egredit de piete. **p** Et didici. qz nō solum babuit scie

tiā insulam a deo s
etiam acquisitam.

q Dediqz cor me
um ut scire prudē
tiā. q dirigit in agi
bilibus humana.

r Dediqz doctrinā.
id exortatē divine
legis. **s** Erro
relqz circa diuina.

t Et stulticiā. cir
ca humana ad cui
tandū. s. impugnā
dum.

v Et agnoui q
bis qz cēt labor tc.
sicut p. p predicta.

2 ad bucrō alia in
ducit cui subditur

x Eo q in multa
sapientia. s. huma
na. **y** Multa
sit indignato. galis
em scia inflat. pma

z Cop. viii. Supbia
vo inflatiua indig
tur defacili.

3 Et q addit scie
tiaz. s. talem: addit
2 dolorem: qz indi
gnatiui 2 impatiē
tes intra se lentiū

multas anxietates.

Capitulum. ii.

Dixi ergo i corde meo
Eladā 2 affluam deli
cūs 2 fruar bonis. **Et** vidi
qz hoc qz cēt vanitas. **R** Ki
suz reputau erore: **t** gau
dio dixi. **Q**uid frusta de
ciperis: **C**ogitau in cor
de meo: abstrahere a vino

Et q addit scie
tiaz. s. talem: addit
2 dolorem: qz indi
gnatiui 2 impatiē

tes intra se lentiū

Et vidi. i. statim p̄cepi. q. d. qlibet p̄t statim p̄cipere.

Et hoc qz cēt vanitas. i. nulli momēti ppter brevitate
delectationis que est in bmoi delichis. vñ dicit Gregor.
in omel. xxii. Delicie corporales cū nō habēt: graue in se de
sideriū accendit: cū vō habite edunt comedentem proti
nus in fastidiū p satietate vertunt: et sicut est de delectati
onibus gustus: ita 2 de delectationibus tactus que in ve
nereis consistit.

Et Reputau erore: qz ouertū in tristiciam. **Et** gaudio dixi. qz homo gaudet de veritate innēta.

Et Quid frusta decipis. estimando felicitatē in delichis.
Et Cogitau. **H**ic infert correlariū ex p̄dicti. ex q em̄ vita

deliciosa ē modici valoris 2 ip̄a impedit a p̄secutiōe sapie
qz malo bonū est: quāto spūlia corporalibus p̄ponuntur: qz
nis non sit tantū bonū vt in eo ponat bonū felicitas
vt dictū est capi. p̄cedenti: morib: ex his. **Et** Cogitau i

Liber

corde meo abstra. a vino immoderate sumēdo. **b** **C**ar
nem meā. vt sic nō pūaleret spū sūbūceret ei. **A** Et
animū meū transferre ad sapiam a q̄ nō impedit p̄ vīnū
moderate sumptū cū acuār ingeniū. **E**x q̄ p̄ abstractō
a vīno nō accipit̄ hic simpliciter s̄ cū moderamine ut di-
ctum est.

Donec viderē
qd̄ eēt vīle filiū bo
mīnū: ad p̄sequen-
dū felicitatē q̄ ēsū
mū boīs bonū.

Magnificaui.
Hic p̄nter expīmē-
to declarat felici-
tēm boīs nō p̄siste-
re in corporalib̄ de-
liciis & hoc primo
declarat i psōna p
pria. scđo i psōna
sibi p̄iuncta. ibi. ruz
sus. Prima in du-
as: q̄ p̄mo dec̄-
rat apōstolū. et scđo
et dīcī mouet du-
biū. ibi. qd̄ ē inq̄.
Circa p̄mū diffusē
ōndit se exptū suis
se calq̄ faciūt ad de-
licias corporis nec in
uenisse ibi felicitatē
dīcēs. Magni-
ficaui opa mea. et
qualiter subdit in
speciali. **m** Edi-
ficaui mībī domos
pulcras & delecta-
biles: q̄ magnā p-
tem p̄ferūt ad vitā
deliciosa. **n** Et
plātāui vineas
fecī boī. &c. q̄ faciūt
ad delicias ex loci
pulcritudine & fru-
ctus plenitudine. **o** Et extruxi mībī piscinas aq̄z. ad
decorationē loci & eius fructificationē. **p** Possedi ser-
uos & ancil. &c. vt seruēt mībī ad nutrītiōnē oīb̄ qd̄ ē valde
delectabile boī. **q** Armetā qz &c. vt habere abūdātiā
diuitiarū naturaliū & etiā artificialiū: id subdit. Coacer-
uauī mībī argētū &c. **r** Feci mībī cātores & cantatri-
ces. ad delectationē audiē. **s** Et delicias filioz homi-
nē multiplicādo mībī vrores & scubinas. q̄ p̄ alijs dīcēt
esse delicie boī. vñ dī. iii. Reg. vi. Fuerūt ei vrores q̄ sī
regine septingente. & cocubine trecentē. **t** Cyphos et
vrcelos. & hoc ad delectationē gustus. **u** Sapia qz
p̄seuerauit meū. s. vsc̄ ad tps i q̄ p̄ mulieres fuit decept̄.
v Et oia que desiderant oculi meī nō negauit eis: expo-
nendo me omnibus delicis & banc. s. vitaz voluptuosa. **w**
Ratus sum prem meā. i. felicitatē. deceptus cīm a mu-
lieribus cecidit in hūc errorem. **x** Cūq̄ ine p̄uertis-
sem. ad verius cogitandum te istis. **y** Quid in omnib̄ vanitatē. qz nō addūt verū boīs bo-
nū. **z** afflictionē ai. qz delice anteç̄ habeant p̄ de-
sideriū afflīgit. & habite p̄ satietatē in fastidiū vertunt ut
pdictū est. **aa** Et nibil p̄manere sub sole. qz tales dele-
cationes sunt quasi momentane. **bb** Tāsiū ad cō-
tent. sapien. &c. i. cōsiderauī q̄ labor circa acquisitionē sci-
entie. & maxime de diuitiis q̄ p̄rie dicūt sapia: vt dī. s. me-
thaphysice. melior est q̄z corporis delicie. Et hoc loco & alijs
p̄similib̄. dicunt q̄dam Salomonem penituisse in fine s̄
illa penitentia nō videtur sufficiens fuisse & perfecta: vt
pleniū dīrī supra Drouer. xx. **cc** Quid est inq̄. Hic circa pdicta mouet dubiū. Et di-
viditur in tres p̄tes: qz p̄mū mouetur questio: secūdo p̄

nitur solutio. ibi. Et vidi. tercio subdit quēdā obiecto
ibi. Et didici. Circa p̄mū q̄ fecerat mentionē de con-
templatione sapie que est cognitio diuinor. ideo mo-
uet questionem dicens. **ee** Quid est inq̄ homo. id
est cuius virtut? **ff** Ut sequi possit regem factores

suū. i. dēn aliquo
modo attingere
p cognitionem
creatūrā. Salo-
mon autē lo-
quitur in hoc li-
bro et cōciona-
tor. Et ideo fre-
quenter loquāt̄ i
persona alioz
non solum vera
dīcēntiū sed eti-
am errantium.
vt ex contrarijs
allegat̄ veritas
magis appare-
at. Fuit aut qui
dam noīe symo-
nides dices. q̄
homo nō deve-
at q̄rere cogniti-
ones diuinor et
eoz que sunt su-
per se: q̄ cum sit
mortalis dēcet
eum tīm morta-
lia sapere: v̄ba
betur. r. ethico-
rum. quē philo-
soph⁹ reprobat
ibidem dicens.
q̄licet homo ex
pte corporis sit
mortalis: tamē
ex parte intellic-
tus qui est prin-
cipialior̄ homis
pars est qd̄ im-

mortale & diuinū. et sic debet se trahere quantum po-
test ad immortalia & eterna p̄ eoz cognitionē & amōrē.
Et psōna igitur istius symonidis vcl̄ alterius similis
videtur salomon querere. Quid est inq̄ homo &c. qua-
si si diceret. nō v̄ ei v̄tile ant decēns quereret alia.

g Et vidi. Hic ponit būius questionis solutio in q̄
ostendit q̄ cognition de diuinis est valde utilis: quia cu-
sit superior̄ habet iudicare de inferiorib⁹ scientijs.
ideo dicitur.

h Et vidi. i. intellexi. vīsus ēm̄ inter alios sensus p̄t-
res differentias rerū ōndit. i. methaphysice: & ideo no-
mine actus videndi frequenter significat actus intelli-
gendi. vt cū dīcīt. Vides tu hoc. i. intelligis.

i Tāntū p̄cederet sapia. i. diuinor̄ noticia.

j Stulticiā. i. būius noticie carentiam.

k Quantū differt lux a tenebris. noticia ēm̄ recipit
nobilitatē ab obiecto. zō dīcīt phus libro celi et mun-
di q̄ desiderabilius est modicū cognoscere de supiorib⁹
& diuinis: etiā mediotropicō. q̄ multa etiā p̄ cer-
titudinē de inferiorib⁹ et terrenis: nō subdit.

l Sapientis oculū in capite eius. i. in supiori p̄te aīe:
que vacat diuinor̄ cōtēplationi.

m Stultus in te. am. qz sola terrena & sensibilia con-
siderat: que p̄pata ad dēn sunt quēdā tenebre.

n Et didici. Hic p̄tra predictā solutionē ponit qd̄
obiectio: et hoc ex psōna illoz. q̄ negauerūt aīe huma-
ne imortalitatē: ex quoz psōna dī. i. ii. ca. Nihil habet
hō iūmēto amplius. qd̄ si esset verū: hō se totaliter ex-
poneret delectationib⁹ carnis. sicut aīalia bruta. id
dīcīt. **o** Et didici q̄ vñus v̄triusq̄. s. sapientis

Ecclesiastes

et stulti esset interitus: quod si nibil maneret de utroque pro morte: sapiens non expectat pro labore suo premium nec stultus pena. *io* subdit. *a* Quid mihi paterit tecum. nisi dicat nibil. *io* subdit. *b* Si adiuvarti quod hoc esset vanitas. s. laborare in acquisitione sapientie: quod totum gemit in morte.

Ho enim erit memoria sapientis sicut et stulti. id est sicut nec stulti.

Imperium tempus longum.

Et futura tempora tecum et per te.

Et idcirco deducit me vita mee. eo quod ipsa non attingit aliquid bonum stabile et permanens ideo sequitur.

Evidetem malam universa esse. i. defectua.

Et afflictio ne spiss. quod etiam studii sapientiae habet afflictiones annatas: ut deinceps est causa procedenti: si cut et occupatio stulti qui vacat de licibus corporalibus.

siliter quod acquisitione multis anxietas anneras possessione statim prefaciatur habens fastidium amherum et dictum est supra

banc autem ob-

jectionem non sol-

uit salomon cum tamen sit veritatem.

Cuius dupler ratonem posse esse.

Aha qui accipit manifeste falsum: scilicet quod non sit alia memoria sapientis et stulti: quod una est ad laudem: alia ad vitium: unde dicitur pueriorum. *x.* **M**emoria iusti cum laudibus: et nomine impiorum putrificetur. **A**ha ratonem quod solvit per illud quod habet. *j. xii. vii.* ponit intenta conclusio in hoc libro: ibi enim de morte hominis. Revertetur puluis in terram vnam erat: et spissus redeat ad deum qui dedit illum. ut s. recipiat per meritum mercede: vel per demeritum penam: et sic non vivus est interitus sapientis et stulti: et hoc assumitur. id est de iustis post mortem. *xv.* **P**reciosa in prospectu domini mors sanctorum eius: et de iniustis. *xviii.* **N**ono: sed pectorum pessimam. **R**ursus. Postquam declaravit positum circa delicias ronibus sumptibus et ipsis deliciis. hic sequentem ideam ostendit rationibus sumptibus ex annatis curis. Et dividitur in duas partes. quia primo Salomon ostendit maliciam huius cure in speciali. Secundo magis in generali. ibi Quid enim paterit. Circa primum sciendum quod ad frumentum delicas preerigit magna cura in acquirendo illa quibus homo vivat deliciose. Pater vero quodammodo manet in filio. cum sit de substantia eius: et si certus esset patre quod sapientem verecundum divitias et delicias per laborem suum acquisitionis: in hoc esset magna delectatio patris: sed hoc ignorat quod frequenter accidit patrem. Sic igitur dicit.

Rursus decessatus sum omne industria mea ad acquirendum bona temporalia: et patet ex dictis litera visus ibi. **E**t hoi ocioso. quod bona sibi derelicta a pentibus non expedit in bonis opibus: sed in prodigalitate et vanitatibus. **Q**uid enim paterit. Dic sequenter ostendit curam superflua esse malam magis in generali: qualis est cura dominus avari qui multum affligit in acqui-

rendo: et avaricia non permittit eum acquisitionis recte: et hoc est quod dicit: *Quid enim paterit homini. s. avaro et tenaci.* *m.* **D**e universo labore suo corporaliter. *n.* **E**t afflictione spiritus. metitaliter: quod utrumque modo cruciatum: et de nocte et de die: ideo percluditur. *o.* **E**t hoc nonne vanitas.

est id est labor innatus et sine fructu. quod sic. ideo velter? includit. *p.* **N**onne melius est comedere et bibere. i. decenter vivere de bonis acquisitionis.

Et ostendere aise vivebo. de la suis. experientia ptem bonorum suorum in operibus peccatis et liberalitatis.

Et hoc de manu dei est. i. bonum a deo accessum: non tantum est tantum bonum quod sit felicitas humana.

Quis. **H**ic velut inponit intenta conclusio in hoc capitulo. et est duplex. secunda ibi. **D**omini bono. Prima est de deliciis corporalibus quod in illis non consistat felicitas. **E**t facit Salomon tales rationes. ergo credendum est ego autem super omnes exceptus sum deliciarum suis et tamen dixi quod in hoc non consistit bonum.

Quis ita devorabit. unde dicitur. *Reg. iii.* Erat autem cibus salomonis per singulos dies. xxx. chori simile. et xl. chori farine. decem boues pingues et viginti pascuales et cetera.

Et deliciis affluit. i. mulieribus.

Et ego. q. d. nullus. unde dicitur. *Reg. q.* erant ei uxores quasi regine spectantes: et allegatus est s. codice ca.

Domini bono. Hic ponit sedata conclusio: et est de cura humana circa temporalia de qua locutus est supra. ideo percludendo dicit: quod illa que est bene ordinata bona est dicens.

Domini bono. i. viventi sum rectam rationem.

In conspectu suo hoc addidit ad excludendum hypocritam quod non est bonum in conspectu dei.

Eredit deus lapiam. i. noticiam de diuinis.

Et scias. de agibili humana.

Et leticiam. sic est in brevi et libris correctis. i. vitam iocundam bene et modo temporalibus bonis. Et consequenter percludit contrarium de cura superflua et inordinata dicens.

Decator autem dedit. i. dari quodammodo.

Affectionem et curam superfluam. circa temporalia congreganda.

Et tradat ei qui placuit deo. et non accipitur hic tradat sic quod talis voluntarie det bonis omnibus: sed quia ipso moriente frequenter traduntur talibus: sicut mortuo Habal bona eius revertunt ad dauid. *j. Reg. xxv.* **S**ed et hoc vanitas est. id est cura in tali congregazione bonorum quibus acquisitis non vertitur sed aliis traduntur.

Caplin. *iii.*

Onus tempus habent. **H**ec est tercia pars huius libritum qua a felicitate hominis excludit longevitatem: que ab omnibus solet desiderari exceptis paucissimis et valde perfectis sicut paulus apostolus dicit

Liber

Debilissimis. Desiderium huius dissoluit et cum tempore. Et dividitur in tres partes: quae primo salomon ponit suam reductionem. Secundo quondam obiectorum solutionem: ibi. Tertiob afflictionem et tertio infert intentum ad exclusionem: ibi. Et deprehendi. Circa primum ad suum positum declarandum inducit alternationes plurimas et duratioone et eliminatione reprobationibus corruptibiliorum ostendens quod est certa pioda natura durationis seu actore nature instituta: inter quas est pioda humanae vite quod est hoc esse potius sicut et cetera pericula sibi data a natura. Et dividitur in quatuor partes: unum quatuor temporum varietates: et patet in quatuor ptes psequendo. Prima autem varietas respicit ortus et occasus: et hanc cum alijs tangit in quodam generali dicens. **A**nni tempora habent: sive duratiois limitatum.

Et suis spacio. trahuntur. secundum. sive celo. corpora. et celestia sunt incorruptibilia: et ideo non habent limitationem duracionis a parte post. Consequenter ponit alternationem primam que est circa ortum et occasum: et primo in animalibus generaliter inter quae continetur homo. qui est nobilissimum animalium. dicitur. **T**ercio tempus nascendi. quod interceptum hominum et animalium et eorum ortum est certum tempus a natura determinatus licet aliquando prolongetur vel minoretur secundum maiorem et secundum minorem virtutem nature. **T**ertio tempus moriendi. insenectute piodo humanae vite deficiente: licet aliquando magis et minus prolongetur secundum varietatem complexionis. et agit hic de morte et vita naturali. Secundo in vegetabilibus cuius dicitur. **T**ertio tempus plantandi. sive in vere. **T**ertio tempus euellendi. quod plantatur est in autuno: quod ad illa que non faciunt fructum nisi semel in anno: alii etiam quando cessant fructum facere secundum piodum nature sue. Tercio in herbis specialiter et quantum ad mortem vole: tam cum dicitur.

Tertio tempus occidendi. aduersarios iusticie vel reipublicae. **T**ertio tempus sanandi. quando aliqui ex eis remanent vulnerati: et permittit eis vita ex aliqua causa rationabilis: tunc enim intendendum est eorum sanationem. Quarto in artificialibus: cum dicitur. **T**ertio tempus destruendi. edificia in quibus sunt malorum receptacula. **T**ertio tempus reedificandi. quod reedificationem expedire per reipublicam. **T**ertio tempus fiendi. Hoc est secunda pars in qua ponit alternatio circa homines statum cum dicitur. **T**empus flendi. in infortunis. **T**ertio tempus ridendi. in eufortunis. **T**ertio tempus plangendi. in funeribus defunctorum. **T**ertio tempus saltandi. et tripudiandi in nuptiis nupiatorum. **T**ertio tempus spargendi lapides in destructione fortalicio. in quibus aduersarij habitabant.

Tertio tempus colligendi. sive lapides per reedificationem: ut ibi habitent boni ciues. **T**ertio tempus amplexandi. Hoc ponit terciam alternatio circa usum: et primo virorum cum dicitur. **T**empus amplexandi. sive vacanti generatio: et hoc est tempus iumentorum. **T**ertio tempus longe fieri ab amplexibus. sive in senectute virtute generativa deficiente: et etiam quod est causas afflictio populi: tunc enim debent homines se retrahere a delicis et maxime venerare. ut dei misericordia facilius impetraretur: unde dicunt hebrei quod tempore diluvii homines et bruta aialia in archa existentia permanuerunt a coitu: et satis per textum: quod egressus de archa dixit deus. Crescite et multiplicamini. **S**ecundum. **T**ertium. Secundo quantum ad usum rerum acquirendo et perdendo cuius dicitur. **T**ertio tempus acquirendi. et mercatores enim uno tempore lucratim: alio perdunt. Aliqui exponunt hoc de regno

israel quod fuit acquisitionis tribui inde tempore domini: et perditum tempore roboam: quantum ad unam partem: et tempore sedecie quantum ad reliquam. Tercio quantum ad usum in custodiendo cum dicitur. **T**empus custodiendi. quod non imminet maius periculum er custodia. **T**empus abiiciendi. quod imminet maius periculum sicut quis pugnat merces in mari ne submergetur. Quarto quantum ad usum vestimentorum cum dicitur. **T**empus scandendi. sive pannos ad formandum vestes.

Tertio tempus posuendi post scissionem. Alter exponit aliquid. **T**empus scandendi. sive regnum israel in duo tempore roboam. **T**empus coquendi: et hoc ut christo.

Tempus tacendi. Hoc est quarta pars in qua ponit alternatio quantum ad debitum duersandi modum quod attendit in triplici actu. Primo in actu rationis quod est loquacitas et disputatio mentis conceptus cum dicitur.

Tempus tacendi. quod verbum non haberet effectum. **T**empus loquendi. quod creditur oppositum. Secundo in actu concupisibilis cum dicitur. **T**empus dilectionis. quod diu ille qui diligens est bonus et virtuosus. **T**empus odiosus quando est malus: non tam odioso naturaliter sed culpam. Tercio in actu irascibilis cum dicitur.

Tempus bellum. quando insurgunt aduersarii iusticie vel reipublicae. **T**empus pacis. quando cessant tales aduersarii. Secundum autem quod bic accipiunt actus concupisibilis et irascibilis put imperant a ratione.

Quid habet. Hic remouent quedam obiectiones possibiliter fieri contra predicta. Et dividitur in tres partes: secunda ibi. Tertiis sub sole: tercias ibi. Dicitur corde meo. Cetera predicta posset aliquis obsecrare quod longitudo desideranda est tanquam sumnum hominis bonorum. quod per eam potest accipi sapientia et scientia in perfectione sua: hoc remouet per hoc quod homines quantumcumque vivant ad perfectam recognitionem etiam rei minimae non attingunt. ut plenius dicitur supra. **I**. capitulo. et hoc est quod dicitur.

Quid habet amplius. in certitudine noticie. **H**omo de labore suo. in studiis exercitio longo. quod modicum aut nihil: immo frequenter contingit quod aliqui iuvenes studiosi credant se multa scire per demonstraciones: et procedentes ultra vident quod non sunt nisi topice vel sophistice rationes. propter quod socrates philosophus dixit hoc tam scio quod nescio: non ausus affirmare aliquid se scire: ideo sequitur.

Cidi afflictionem. sive in exercitio studij. **Q**uod dedit deus filii hominum. inquantum dedit eis intellectum ad talia inquirendum. **T**empore distenditur in ea. et occupentur. **M**uncta fecit deus bona in tempore suo. et tempore creationis: unde dicitur Genes. **I**. **G**udit de muncta que fecerat et erant vale bona: sed angelica natura et humana per seipsum priorata est.

Tempore mundi tradidit disputatio eorum. et hominem.

OEt non inueniat homo opus quod operatus est deus. ipsum perfecte cognoscendo.

PAb initio usque in finem id est dato quod vivaret per tempore longissimum. ideo concludit.

QEt cognoui quod non esset melius nisi letari: facere

Ecclesiastes

beneficis in vita sua. sicut viveret virtuose sum cursum nature. i. qd sit pte termino vite quod dedit sibi natura.

Dicitur hoc quod comedit et bibit honeste vivendo et sine cura sua. **E**t videt bonum de labore suo ea que acquisivit partim liberaliter. ptim misericordie tribuendo.

Hoc donum tuum est. s. t. tuum pnti.

Didici quod omnia opera quod fecit deus pseue ineter. qd illa quod sunt de integritate mundi qd ad ptes principales manent eadem numero: sicut corpora celestia que sunt incorruptibilia simpliciter et elementa quibus corruptiuntur sumptuosa aliquas ptes non tibi sumptuosa. **T**u quo possimus eis quod addere nec auferre. sicut neccepit addidit postquam celsus a nouis operibus pendens: et cedemus mō tebemus esse contenti de timore vite nostrae: nec sollicitari de additione quod longeuitatem.

Quod factum est a deo incorruptibile.

Ipsm pmanet. ut dictum est de corpibus celestibus et elementis: alia autem quod corruptibilia sunt id non sic manent eadem numero: maient tamen eadem spē p successionē generationis: i. seq̄. **Q**uod futura sunt tūc. et p̄t̄lā ex dictis. **S**icut sub sole. **D**ic remouet scda obiectio que posset fieri. s. si processus huius mundi melioraret. quod sic longeuitas esset appetēdavit sic videret fieri maiora bona: s. hoc excludit dices. **S**icut sub sole. i. in boīm habitatione. **C**on loco iudicij impietatem. i. vbi solebat dari rectū iudicij dat impiū.

Et in loco iusticie iniq̄tatem. quod p habitu iusticie in multis psonis successivit habitus nequit: et adhuc plus succedit in futurō tpe. unde dicit salvator. **M**ar. xxiiij. Abundabit in q̄tas: et caritas refrigerescet multo.

Et dicit in corde meo iustus et impiū iudicabit dominus. quod cuī si iustissimus non punitit aliquod bonū irremunerat: nec aliqd malū impunitū. vident autem in presenti multi mali v̄sq̄ ad mortē in prosperitate et econtra

ratio multi iusti in aduersitate: et ideo ex diuina iusticia cocludit alia vita esse expectādā in qua iusti dicūtū

punitū punitū a domino: et iusti priuilegia: i. subdit.

Et p̄t̄ois rei tunc erit. quod multa que nūc videt ordinata ad ordinē diuine iusticie reducentur.

Dicitur. **D**ic remouet tercia obiectio quod primo ponit: et scda tollit: ibi. **Q**uis nouit. Obiectio autem pcedit ex errore eorum quod negauerūt vitā aliam: cuiusmodi fuerūt seducci quod negauerat spm et angelū: et resurrectionem: ut habeat Act. xiiij. et plures alii an ipsos. ex q̄ psona dicit hic.

Sicut in corde meo de filiis boīm: i. qd nullā excel

lentia respectu alterius vite haberent magis q̄ bestie

quod libel remauet post mortē: et sum hoc patz lā seq̄ns

Si autem hoc dictum esset verum. longeuitas esset homini

maxime appetenda ut sic acciperet quantum possit de

bonis pntis vite: ex quo non expectaret vita alia in qua

pena aliqua seu pniatio esset reddenda.

Quis

nouit. **D**ic remouet dicta obiectō: quod pcedit ex carnalitate boīm vitā pntē tñmō considerantū: et hoc est quod dicitur. **Q**uis nouit si spūs filiorū adam ascendet sursum tanq̄ immortalis. q. d. valde pauci: et accipit hic si p̄ q. d. q. d. verū est quod ascendit. **E**t dictio hebraica que ponit hic est

equo ad signandum si et qd: et litera hebraica planior ē qd sic b3. **Q**uis noscens quod spūs filiorū adam ascendet sursum. i. ascendit: brevi em̄ nō bñt p̄n̄ tps indicatiū modi s. p eo vtū p̄t̄cipio p̄sentis tēpis vnde glo. hebraica sic b3: **Q**uis noscēs tēc. i. q̄s ponit cor suū ad cogitādū quod spūs boīs adducit ad diuinū iudicium ad rationes reddendā. s. de his quod egit p̄ liberū arbitrium

Et si spūs iumentorum descendat deo sursum. i. qd non adducit ad diuinū iudicium: quod non agit p̄ liberū arbitrium: id mortalē est simili cū corpe. **D**e mortalitate vero aie clarius dicit. j. xij. cap. dicens de morte hominis. **R**evertatur pulvis in terram suam vnde erat: et spūs redeat ad deum quod dedit illum.

Et deprehendi. **D**ic inferē conclusio intēta in hoc capitulo et primo inferē conclusio. scda remouet quedam obiectio. ibi. **Q**uis enim. Conclusio vero intenta est quod longeuitas non sit multū appetenda: ideo dicit ex predictis. **E**t deprehendi nihil esse melius. in spacio vite pntis cōcessio.

Let letari boīem in opere suo. i. in opibus virtuosis quod proprietate humana. alia. n. opa dicuntur magis bestialia. **E**t hanc esse pte illi. i. qd termino vite sibi accesso sit ptentus sicut pte debita in pnti. **Q**uis enim. **D**ic remouet obiectio. Posset enim aliquis obincere dices imo longeuitas est multū appetēda ut homo puidet filiis suis: hoc remouet dicens. **Q**uis enim adducet s. boīez ad talē noticiā. **E**t post se futura cognoscat. id est ut sciatis filios post se victuros. et si vivāt qualiter bonis sibi derelictis sint usuri. q. d. nullus adducet enim ad hanc noticiā et ideo ex hac causa non debet esse multum sollicitus de longeuitate.

Capitulum. iiiij. **E**rti me. Quartū quod solet ab boīb desiderari tam p̄summū bonū in vita pnti est auctoritas domini. Ideo hoc excludit in hac quarta parte huius libri ostendens quod non sit hominibus appetenda. **E**t primo ostendit hoc ex defectibilitate humana: scda de sublimitate diuina: ibi. **C**ustodi pedē tuū. Prima in duas: quod primo ostendit p̄positū rationibus sumptis ex parte plebis: scda ex pte principiis. ibi. **M**elior est. Prima adhuc in duas. s. in p̄tem principalem et incidentalem. scda ibi. **S**ecundus. Prima in duas summa duas ratōes quas inducit ad p̄positū: secunda ibi. **R**ursum. Prima ratio accipitur ex iniurias et violentias quod innocentibꝫ inferuntur et a superioribus non corriguntur: aut quod non pnt aut quod nolunt et sic continue antitantur: et sua potestate abutuntur: talis autem status non est appetendum. ergo tēc. et hoc est quod dicitur. **E**rti me ag alia. et p̄t̄ ex dictis litera usq̄ ibi.

Liber

Et laudans magis mortuos q̄ viuentes. i. statū eoz eo q̄ subtracti sunt a vita p̄nti anteq̄ haberet experientia mali.

Et feliciorē. i. min⁹ miserū.

Autroq̄. i. malo boie mortuo ⁊ malo boie viuete.

Judicaz ui q̄ needū natus est. i. abortiuū q̄ nō h̄z experientia aliquā mali pene aut mali culpe actualis ⁊ sic nō sustinet aliquaz penā sensibilem. s̄ habet vitaz magis delectabilem q̄ pos sit haberet in vita p̄senti. s̄m omnes doctores q̄ loquunt de morientib⁹ in solo p̄tō originali.

Rursum. bic p̄tū incur scđa ratio ad idem. statim. i. cuž aliquis ascēdit ad statū dominū insurgunt inuidie cōtra ip̄m: et p̄ consequens odia rancores et insidie. talis aut status nō ē appetendus: ḡ r̄c. ⁊ h̄ est qđ dī.

Rursum. statim. suz om̄s lab. bo. et indu. qb⁹ alēcūne ad dominū statuz.

Aanimaduerti patere inuidie. pri mi. ⁊ hoc patet ad sensu. b̄ Etiā hoc in vanitas. i. in statu dñi acquiredo est vanitas supbie.

Et cura supflua. in ac̄rēdo em̄ ⁊ seruādo req̄riē magna cura ⁊ anxietas ai.

Sult⁹. hec est ps incidentalis in qua reprobat duplice modū fugiēdo dñi. q̄ vitupabile est v̄triusq̄ motiū. Scđs remouet ibi. Cō siderans. Circa primū sciendū q̄ in ac̄quisitione dñi requiriē labor magn⁹ ut dictū est: quere refugit piger nō virtuose q̄ bene vellet dñari: s̄ desidiosi: q̄ vult oīari. ⁊ h̄ est qđ dī.

Sult⁹. i. piger.

Complicat manus suas. tanq̄ oīiosus.

Et comedit carnes suas. q̄ p̄fugam laboris h̄z parū ad comedēdū. ⁊ sic attenuat carnes eius.

Dicens melior est r̄c. ad excusationē sue pigritie.

Considerans. Dic remouet scđs mod⁹ vi-

ciosus. i. auariciā. ad statū em̄ dñi oportet magnas ex-

pensas fieri: quod refugit auarus nō p̄ virtutē s̄ p̄ auari-

ciam: ⁊ hoc est qđ dī.

Considerans. repperi r̄c. i.

inseriā auari: de quo subdit.

Per. Unus est ⁊ scđm non h̄z: q̄ refugit habere familiaritatē ⁊ amiciciā cuž quocūq̄ ne oporteat ip̄m aliquid expendere: ⁊ tñ non cessat accēdere cuž magna ai: ⁊ corporis afflictione: id cōcludit q̄ est afflīctō pessima: ⁊ patet ira ppter quod ex opposito cōcludit.

Melius est ergo duos esse simul. i. plures cōiunctos amicicia ⁊ societate.

Habent enim emolumentum societatis sue. q̄ cōdīcant iūicem bona sua.

Si vn⁹ ceciderit. in aliqd infortiū. t̄b altero fulcieſ. q̄a ab eo iuuabit ⁊ solabit.

Sol. i. societate ⁊ amiciciā cuž aliquo nō habenti.

Et si dormierint duo in lecto r̄c. p̄tra malū frigoris: p̄ hoc inerbapborice intelligitur quietatio pluriū in vna dilectione: ideo subētitur.

Vnius quomodo calefiet. s̄ charitate. vnde dicit Greg. omelia. xxix. Charitas sp̄ in alterū tendit ut ee chari-

tas possit.

Et si q̄spīā p̄ualuerit p̄tra vnū r̄c. hoc p̄z in corpe ⁊ aīa. q̄ amicus iuuat ab amico nō solū in tribulatione mīdi s̄ etiā in tentatione dyaboli.

Funicul⁹ triplex difficile rumpit. i. q̄nto plures ⁊ do-

ni sunt amicicia p̄nnecti: tanto statū eoz meliorat.

Melior est. In principio buiū capitulo ostendit dominū nō esse appetendum rōnibus sumptis ex parte plebis: bicidem ostendit ex parte principis. ⁊ ponunt h̄ tres rationes. Prima ratio est quia frequenter contin-

git q̄ rex erate
p̄uct⁹ est sapia
destitutus: quia
deliciose nutrit⁹
sunt ⁊ in delicas
vixit qui impe
diunt acquisitionis
nem sapienti⁹
ideo meliori⁹ cō
ditōnis est iūue
nis paup̄ qui est
ad ach̄rendā sa
pientiam dispo
sus: q̄ sic dicē
Secundus phi
losophus. Pau
pertas est sapiē
tire repatri. pro
pter quod socrat
es ph̄s ⁊ multi
aln diuitias cō
téperunt ⁊ hoc
est quod dicitur

ctio pessima. Melior ē ergo duos eē simul q̄ vnuz: h̄nt em̄ emolumentū societatis sue. Si vnus ceciderit ab alio fulcieſ. Ueſ ſoli q̄z cū ceciderit nō h̄z subleuantē ſe. Et si dormierit duo: ſo
uebunt mutuo. Un⁹ quō calefiet: Et ſi q̄spīā p̄ualuerit p̄ vnuz: duo resistunt ei. Funicul⁹ triplex difficile rupit. Melior ē puer pau
per ⁊ sapiē: rege ſene ⁊ ſtul
to q̄ nescit p̄uidē impostex.
Qđ et de carcē catheinisq̄ interdū q̄s egrediat ad re
gnū: ⁊ ali⁹ nat⁹ in regno
pia p̄sumat. Vidi cūctos
viuētes: q̄ ambulat ſb ſole
cū adoleſcēte ſcđo: q̄ con
ſurget p̄ eo. Infinit⁹ nume
rus eſt p̄p̄l⁹ oīm q̄ fuerit an

Melior est puer paup̄ r̄c. hoc p̄t̄ in ſoeph ⁊ p̄ba
raone Gen. xli. Preuidit em̄ ſoeph ſa: nem futuram
et remēdia preuidit contra ipsam quod rex facere ne
ſciuit. c̄ Or et de carcē. Dic ponit ſecunda ratō
que talis eft. Illud q̄d frequentter terminatur ad ma
gnam miseriā non eft appetendum tanq̄ buiū vi
te ſummū bonū. ſic eft de dominio temporali. Un⁹ ſe
dechias rex iuda finalē fuit eroculat⁹ ⁊ captiu⁹ in ba
ylonē duxtus. ⁊ ſic miseriabilē mortu⁹. iii. Reg. vle.
Doteſtas etiā tēpaliſ aliq̄ casualē ⁊ ſubito venit et
magna miseria: ſicut patet de ſoeph qui eductus de
carcē ſtatiū fuit fact⁹ princeps egypti ⁊ ſcđs a rege: qđ
aut ſic a caſu prouenit nō eft ſummū boniñ bonum
ideo ſubdit. c̄ Or ⁊ de carcē catheinis r̄c. ſicut di
ctum eft de ſoeph. c̄ Et aliū nat⁹ in regno r̄c.
ſicut dictū eft de ſedechias q̄ fuit filius regis.

Vidi cūctos. Dic ponit tercia ratio. Frequentter
enim accidit q̄ ſenescente rege populus et marime iū
uenes adberet filio eius qui pro eo eft regnaturus. Et
ali quando regnū p̄ſurpat viuente patre. ſicut adoni
as voluit facere. iiij. Reg. i. ⁊ eodē modo de ei⁹ ſilio q̄n
ſenescit ⁊ filius eius ad cratē adultam venit: q̄ aut rex
in fine vite ſic p̄temnatur vel de eo parum cureſ eft ſi
bi doloris materia. ppter quod talis dignitas nō ē ap
petenda: et hoc eft quo dīcīt. c̄ Vidi cūctos vi
uentes. i. multos. eft em̄ hypbolica locutio: ſicut dīcīt.
Q̄ēs de ciuitate currūt ad tale ſpectaculū ad denotare
dū multitudinē currētiū. Iñ alioq̄ maior p̄ remaneat.

Qui ambulat ſub ſole. i. in vita p̄nti. ḡ Cū ad
oleſcēte ſcđo. i. cuž filio regis q̄ eft ſecund⁹ ab eo. eo q̄ re
gnaturus eft post enī. iñ ſubdit. b̄ Qui p̄ſurget p̄
eo. ſ. in regno. i. Infinit⁹ numerus eft populi. id
eſt valde magnus. ſ. eft hypbole ſicut ⁊ s̄. k̄ Oīm
qui fuerant ante eum. adberētes p̄mo patr. et poſteſ

Ecclesiastes

sidi mō dicto. **I** Et qui postea futuri sunt. isto filio senescēte. **m** Non letabunt in eo. i. pax curabūc de eo s̄ magis adberebūt filio eius. ut dictum est.

n **S** hoc vanitas. q̄ rex senior dimittit sic p̄ iuuene. **s** Et afflictio sp̄us. regi sic dimisso.

P Custodi pe-

duz tuū. Supi⁹

ōndit dñm ter-

renū nō esse ap-

petendū rōm⁹

sūmp̄is ex dese-

cibilitate būa-

na. hic dñr idēz

ōndit ex b̄limi-

tate diuina. **D**e-

us c̄m ē summe

venerādus t̄ ti-

mendus vt sup-

ponit ab omni-

būs. q̄ c̄licet re-

putat dēū id qd̄

maiū c̄ vel ex-

cogitari nō pōc-

ve dicit. **A**nb. s̄

p̄tās terrena re-

trabit a diuino

timore t̄ reucre-

tia. vt nō soluz

de regib⁹ infide-

libus dēū vēp

st̄t̄mentib⁹. s.

p̄baraone. sen-

nacherib. nabu-

cho. s̄ etiam de-

fidelib⁹. sicut de-

david q̄ ex p̄tā-

teregia nō t̄t̄nu-

it dēū offendere

in adulterio b̄c̄.

sabec. t̄ homicidio v̄ie. t̄ de salomone in templo. p̄

ydolis edificatione. t̄ hieroboam in v̄tulo. aureoꝝ

fabricatōe t̄ adoratōe. ḡ talis p̄tās nō est appetenda.

In bacrōne sic p̄cedit. q̄ p̄mo ōndit dēū esse summe

venerādus. sc̄do timendū qd̄ est b̄rōis fundamētū.

sc̄do ibi. **L**u. **v**o. **P**ria in duas q̄ p̄mo ōndit dēū sume

esse venerādū in se. sc̄do in mis̄tris suis. ibi. **N**e dicas

Prima adhuc in duas. q̄ p̄mo ōndit dēū venerādum

ope. t̄ sc̄do ore. ibi. **N**e temere. **C**irca p̄mū dicit.

Alto. pedem tuū ingre. do. dei. vt nō ingrediaris

popatice t̄ supbie. sicut solent facere potentes būi. se

cūlīsa p̄tāte nimis eleuati.

q Et appropinq. sacerdotib⁹ t̄ legis doctořib⁹.

A Et audias. s. dei mandata ea fideliter adimplēda.

Multo c̄m melior est obediētia. in obfūatōe mā-

datōe dei. **t** **O** stultoz victimē. i. trāsgressor lēd.

q̄ p̄tātem sua nō formidant dei mandata trāsgredi

ct̄mantes eum placare oblatib⁹ t̄ sacrificijs.

v Qui nesci. qd̄ fa. mali. ex hoc c̄m q̄ sunt supbia ex-

ecat. cognoscere nesciunt gravitatem sui peccati.

t **M**etemere. **H**ic dñr ōndit dēū venerandum esse

ore. t̄ p̄mo in affatu. sc̄do in gustu. ibi. **N**e dederis os.

Prima in duas. q̄ p̄mo docet cū venerari aōbis inde-

centib⁹ cauento: cum dī. **v** **M**etemere qd̄ loq̄ris.

de p̄o vel eius iudicijs ea in aliq̄ rep̄bendendo.

y **D**ē̄ci in celo t̄c. i. excellētōe ē te sine aliq̄ mēsura.

3 **I**dcircō sint pauci p̄mones tui. loq̄ndo de p̄o ne

p̄tm̄ incurras et multiloq̄o: iō subdit.

A **M**ultas curas sequūt somnia t̄c. q̄ sicut multis

curas in vigilia sequūt somnia in somno seq̄nti. eo q̄

in somno forinat fantasmatā silia p̄cedētib⁹ curis in

vigilia. **ap** qd̄ dicit p̄bs. **J**ethi. q̄ somnia studiosoz. i.

studiosoz sunt meliora q̄ q̄tūcung. sic in multis p̄mo

mb⁹ t̄ maxime de diuina excellētia freq̄nter admisces

stulticia. **b** **S**i qd̄ vounisti. **H**ic dñr ōndit q̄ deus ve-

nerandus sit ore verificando p̄missa. cum dicit.

q Si qd̄ voue. deo ne mo. red. qz ex tali tardatōe sit bo-

mo freq̄nter impotēs ad reddendū. sicut vouētes ingre-

di religionē aliq̄ tantū tardat q̄ sine inepiti ad receptōz

c **D**isplices c̄m ei

infidelis t̄ stulta p̄

missio. dī aut̄ infi-

delis p̄missio vo-

tum in articulo ne-

cessitatis factum.

t̄ cessante necessi-

tate statim mutat

ppositum. dī aut̄

stulta qn̄ est de re il-

licita: vel etiaz in-

differenti. vt si ali-

qs vouneat leuare

festucā de terra. qz

hoc in nullo cedit

ad honorē dei. vel

etiaz si sit de bono

tn̄ impossibili vo-

uenti.

b **N**e dede. os tu-

um. hic ōndit deuž

venerandū in gu-

stu dicens.

d **N**e dederis os

tuum. nimis ip̄m

apiēdo gule.

e **E**t peccare fa-

car. tuaz. p̄ vicium

luxurie. q̄ sicut di-

cithiero. venē t̄ ge-

nitalia s̄ mēbravi

cina t̄ exvicinitate

mēbrioz designat

q̄tūcungas vicioz.

f **N**e q̄ dī. co. angelo a deo missio in misteriū.

g **D**ō est p̄uidentia: q̄ de nō solū honorādus est in se. s̄ etiā in

mistris suis: iō subdit.

b **N**e forteirat dñs t̄c. nō so-

lum em̄ punit p̄tā ū se directe facta. s̄ etiā ū m̄istrōs su-

os. q̄ redundant in eum. cetera patent.

i **L**u. **v**o. **b**ic

dñr ōndif q̄ de sit summe timēdus. q̄ iuder est supm⁹.

t̄iō omnia errata ab alijs q̄tūcung; magnis suo iudicio

rebutat p̄ hoc ad lineam iusticie reducēda t̄ hoc est qd̄ dī.

j **L**u. **v**o. **d**eum time. sup omnia. t̄ subdit causa.

k **S**i videris columnas t̄c. t̄ patz.

l **Q**uia excellētio

excelsior alijs est. q̄ sup p̄positum est balliu⁹.

m **C**et sup bos q̄s eminētiores s̄ alij. q̄ sup balliuos s̄ reges.

n **C**et insup vniuerse terre ret. i. deus.

o **G**ingat seruēti. i. omni creature subiecte sibi.

Capitulum. v.

A **T**larus. **H**ic incipit ca. fin quoatōz biero. in quo

a felicitate humana excludunt diuitie tempales

in quibus aliqui licet false posuerunt felicitatem

hominis. Ad qd̄ excludendum ponunt hic plures rōes:

quaꝝ distinctio vides p̄fēcito. **D**uina ratio est quasi

duplicate. t̄ est talis. In illo nō distilit felicitas hominis

qd̄ non satiat eius appetitū. t̄ freq̄nter non ad eius bo-

num. ista p̄positio ū se p̄t̄. q̄ d̄ rōne beatitudinis est q̄ sit

bonum h̄nti t̄ terminans eius appetitū. alij nō est et xl-

tim⁹ ei⁹ finis: qd̄ est d̄ rōne beatitudis: diuitie aut̄ tp̄ales

nō satiant hominis appetitū. s̄ magis excitant: q̄ q̄ plus

h̄z plus cupit. qd̄ v̄p est saltem de auaro de quo est h̄ v̄-

mo. similiter diuitie nō sunt ad eius bonum. q̄ amiaſ in

ac̄rendo. nec inde delectat fruendo ū auaricia sua: ū t̄c.

l **U**nius rōnis ponit minorē: primo q̄tūm ad p̄inam p̄-

tem p̄cens.

a **Q**uarus nō imple. pec. v̄n poeta. **C**rescit amor numi-

quum pecunia crescit. **S**ecundo q̄tūm ad p̄tem secundām. cum dī. **b** **E**t q̄ amat diuiti. eo inō quo auarus

lō b

Liber

Fructum non capiet ex eis. i. utilitatem qz auaricia no pmittit eum vti. iō pcludit. **E**t hoc gvanitas. s. est tno felicitas. **E**b multe. Hic ponit scda rō ad ondendum qz dixit no sunt bois summu bonum etiaq si eis vrat ad statum magnificū di. **E**b multe sunt opes z multi sup. sunt ibi.

FQui comedunt eas. inter qz sunt multi inutiles z rimbaldi: iō pcludit.

Et quid pdest possessori. nisi qz cennit dinitias oculis suis. expendit in pluribz inutilez.

Dulcis est. hic ponit tercia rō. qz sumit ex nocomēto corpali ex dinitis pcto. qz tales dinites viuunt frequentē deliciose et laute z sic accipiunt nutrimentum ultra puenientiaz natu re. ex qz freqnē cau salit torsiones affigentes z infirmitas. ppter qd dī.

Dulcis ē somnus qz labor z lassati corporis inducunt ad qetem somni.

Saturitas autē dinitis no sinit cu3 dormire. primo qz reformidat ire ad lectuz donec p spaciū tpis z vigila uerit post cibum. **S**co qz in lecto exns aliquid ex nimio cibo sentit dicasias somnum impedientes.

Est z alia. Hic ponit quarta rō: z dinitis in duas ptes. qz primo rō ponit. secundo correlarium pcludit ibi. **H**oc itaq. Rō vno ista accipit ex occupia illorū qz freqnē inuadunt vel insufficiunt boiem p suis dinitis rapiendis z hoc est qd dicit. **E**st z alia infirmitas pessima. i. magnum malum. **D**ivitie pseruate in malum dñi sui. qz hocraptorez z cupidi insidiante sibi. iō subdit.

Pereunt em ppter dinitias suas. **I**n afflictōe pessima. qz aliquid iugulant. z sic filii eoz quibus custodie bant dinitis illis prīnant. iō subdit.

Generauit filium qz in summa egestate erit bonis pnis suarū z ad labo: adū p victu acqrendo no ē assuet. **S**icut egressus est nudus de vtero mris sue sic reuer tez bonis oibz spoliatus. **P**ecunia qz nihil auferet secū. nec etiaq filius dimittet. iō pcludit. **Q**uid g. pdest ei qz labo. in vē. q. d. nibil: qz labor suu no psecit sibi nec filiis. **C**unctis diebz vite sue come. in tene. i. in tristitia z an xieta mente. p acqsiteo et palium qbus priuatus est cu filiis: vt dictum est. **H**oc itaq. hic ex pdictis infert correlarium. vies qz vita deliciosa hz non sit hominis bonum simplicie vt dictum est ca. hz peligenda est tali vi telaborose. z hoc est qd dicit. **H**oc itaq. mibi visu est bonu. z pte lra ex dictis vsg ibi. **H**oc est donu. de eo mo loqndi qz omne bonu est a deo datu etia tpalia bona hz int̄ dona dei sunt mima. sanitas at corporis z bmoi

sunt media. bona vā gfe z vntis maiora in pnti vita

Non em satis. i. multum recordabit. **V**ice sue. ita qz videat sibi longa vel tediosa. iō subdit.

Eo qz deus occupet. deicujs cor eoz z sic no bz ma

teria vel occasione reducēdi ad mēoriaz mala pterita. sicut hnt illi

qz vixerūt diu in tribulatiōbz et angustijs.

Ca. vj.

Est z aliud. Hic ponit ad ppositum qnta rō. qz freqnē ptingit qz ho di

ues subtrahit d vita pnti. ita qz no pot vti duitis. z hoc siue p infirmitate siue p gladiū. Et dif

fert h rō a pcedenti. qz illa pcedit de eo qz ppe

dinitas suas occidit: ista vno de eo qz mouit infirmitate vel alia ca. z qntum ad hoc dicit.

Cap. vj.

Est z aliud malū qz vidi sub sole: z qdem freqnē spud homies. **C**ir cui tedit de dinitias z sb

stantiam z honorez z nihil deest aie sue ex oibz qz tēsidē rat. nec tribuit ei pte tem deus vt comedat ex eo. sed homo extraneus vorabit il lud. **H**oc vanitas z magna miseria est.

Si genuerit quispia centum liberos z virerit multos annos z plures dies etatis habuerit: z anima illius non vtaē bonis substantie sue: sepulta

raq careat: de hoc ego prō nūcio qz melior illo sit abor

Aest z aliud malum. differēs a pcedenti modo dicto.

Cir cui dedit deus dinitias artificiales. vt aux z argen tum z pimilia.

Et sba. i. dinitias naturales ex qbus vita

bonis sustentat. vt bladuz ymū.

z talia.

Et bonorem. i. statum honorificum.

Et nihil deest aie sue. de pntētibz advitaz iocūdā.

Nec tribuit ei po. deus vt co. ex eo. qz subtrahit eu de vita pnti subito. sicut in euang. Lu. xij. de illo dī cuius ager vberes fruct attulit z dicebat. Anima mea babes multa bona reposita in multo: annos qz fcese. bibi. epulare. z subdit ibidem. Dixit aut ad illum dñs.

Stulte bac nocte repentent aiaq tuam a te. qz aut pgre.

gasti cui erūt. q. d. alieni bēbunt. iō subdit.

Sz hō et. vo. illud. iō subdit. **H**oc vanitas z.

Si genuerit. hponit sexta rō qz sumit ex defectu vīus dinitiaz z duplicit. scda ibi. **O**mnis labor. Circa pñm oñdit qz talis defectus ex auaricia pcedens facit boiem miser. etiam si cu dinitis bēat multa alia qz desideranē in pnti vita. z hoc est qd dicit.

Si genu. qz cen. libe. z. inf desiderata in hoc seculo sunt ples magna z vitalonga. **E**t anima illi no vta. bo. sub. sue. i. ipse no vtaē in persona ppria. Accipit em bic anima p ipso boniue. eo mo loqndi qz totū denoiaf a nobiliou pte.

Sepulturaqz careat. sicut stigit de ioachim filio iose. cui cadauer fuit plectum ex portas birlin: sicut pdixerat Iere. xxiij. Sepultura asini sepelit. putrefactus z plectus ex portas birlin.

De h g. pñncio qz me. illo sit aborti. qz no est erp

Ecclesiastes

aliquid malum p̄ntis vite. t̄bz mortem magis dele-
ceabilem q̄ sit vita p̄ns. vt dictū est s. c. iij. io subdit.
m. Frustra em̄ venit. s. ad hortū cū iam sic mortu?.

l. Et cogit ad tenebras. i. ad sepulcrum. d. Et obliu-
ione delebit. q̄ de talibz nō remanet aliquid memoria.

P. Non vidit
solem. q̄ egressus
est de utero
mortuus.

q. Neḡ cog-
uit distatiaz bo-
ni et mali p̄ expi-
entia invita p̄n-
ti. t̄o melioris
potitoni est q̄t-
um ad hoc p̄di-
cto q̄ in tota vi-
ta sua non erit
nisi mali et anxi-
etate. te q̄ s̄dīt
r. Etiam si t̄c.
p̄fruit bonis. s̄
sp̄ malis. q. d. ni-
bil p̄ficit sibi vi-
talonga. s̄ mag-
officiit.

s. Monne ad
vnū locū p̄e-
raist oia. s. corru-
pribilis q̄ p̄ mor-
te p̄perat ad frā
vn̄ sumpta sc̄.

t̄n⁹⁹⁹ Frustra em̄ venit⁹⁹⁹ et p̄-
git ad tenebras. t̄ obliuio-
ne delebit nomē ei⁹⁹⁹. P. Non
vidit solem. neḡ coguit di-
statiā boni et mali. etiā si
duobz milibz annis vixerit:
t̄ non fuerit p̄fruit⁹⁹⁹ bonis.
m. Nōne ad vnū locū p̄perat
oia. Dis labor hois in ore
ei⁹⁹⁹. Haia eius nō implebit
bonis. Quid h̄z ampli⁹⁹⁹ sa-
piens a stulto. t̄ quid paup-
nisi vt p̄gat illuc ubi est vi-
ta. D. Elī⁹⁹⁹ est videre q̄d cu-
pias. q̄ desiderare q̄d nescias.
S. t̄ hoc vanitas est⁹⁹⁹ et
p̄sumptio sp̄us. Qui futu-

vana t̄ sapientia. q̄ de alia p̄t̄ q̄ est desideranda. t̄ indu-
cit ad hoc p̄tuor rōnes. Prima accipit ex dei p̄rietate:
cuī est p̄t̄ gentia futura p̄ certitudinē scire. vñ dī
Esa. xl. Annūciate q̄vētura sunt in futur. t̄ sciēm⁹⁹⁹ q̄d dī
elis vos. p̄t̄ q̄d nō est homini conācū ad noticiaz talibz

t̄ hoc est q̄d dī.

f. Qui futur⁹⁹⁹ est.
in rex natura.

b. Iaz vo. est no.

ei⁹⁹⁹. in dei p̄scia.

b. Et sc̄it q̄ hō sit
t̄no de⁹⁹⁹ ad cognoscendū futura con-
tingentia.

b. Et non possit p̄
fortiorē se. i. h̄dī.

k. In iudicio p̄cē-
dere. i. rōnabilit̄ allegare q̄ dīcat ip̄z.
t̄taia cognoscere.

l. Herba. hic po-

nit sc̄da rō. t̄ sumi-

tur et talis conat̄
inutilitate. Multi

em̄ conati sunt ta-

le noticiaz inqrere
vt p̄ aspect⁹⁹⁹ syde-
rīla demonū. t̄ p̄si

milia: t̄ de talibus
disputauerūt doce-
to t̄ scribendo mul-

ta q̄ inuenta sunt

inutilia. q̄ rarissi-

me otigit. q̄d sic p̄dicēt t̄o magis attribuendum est ca-
sui t̄ fortū q̄ arti t̄ scientie. q̄ scientia t̄ ars nō sunt nisi
de his que p̄tingunt semp. vel saltēt ut frequēter. Mi-
nor bū⁹⁹⁹ rōnis ponit cum dī.

l. Herba sunt plurima
de diuinatibz circa talia. t̄ p̄t̄ ex dictis sententia.

m. Quid necesse est. Dic ponit tercia rō ad hoc t̄ p̄ce-
dit ex impedimento noticie magis necessarie. q̄ in acquisi-
tione talium inutilium ponit t̄pus magnum. t̄ sic impe-
dit homo a cognitōe talibz sibi necessariōz t̄ hoc ē q̄d dī.

n. Quid necesse est homini maiora se querere. i. noticiam

intellectum suū excedentem. cuiusmodi est cognitio

futuroz p̄tingētūm cū ignoreret p̄ tale occupatōz inutile.

o. Quid p̄du. sibi in vi. sua. i. q̄d sibi vtile est in vita p̄nti

que est q̄dam p̄grinatio ad patrīam celestem.

p. Et t̄p̄t̄ q̄d ve. vī. p̄t̄. q̄. v. t̄pis breuitas dī en̄ retrabē

a tali vanitate. q̄ n̄ ē expēdēda i vanis s̄ t̄fī i necessariis.

q. Aut q̄s. hic ponit q̄rta rō. t̄ sumi⁹⁹⁹ ex talis cognitiois

impossibilitate. q̄ cum talis cognitio sit p̄pria deo ut p̄di

ctum est. nō p̄t̄ bū nisi ab ipso s̄c̄ habuerit. p̄t̄be ex dei re

uelatōe. isti aut̄ querunt p̄ aliū modū. t̄ iō conant̄ invanitū

t̄ hoc est q̄d dī.

g. Aut q̄s ei po. id. t̄c. futura p̄tingē-

tia. q. d. solus deus. g. t̄c.

l. Elī⁹⁹⁹ est nomē bonū.

Prīma p̄cedente bū⁹⁹⁹ li. tra-

ctauit salomō de felicitate falsa. hic incipit tracta-

re de vera. Et dividit in duas p̄tes. q̄ primo indu-

cit ac̄ eius ac̄hītōz. sc̄do ad bū⁹⁹⁹ acquisitionis acceleratōz

ca. xii. Circa primum p̄siderandum p̄vera felicitas in so-

lo deo p̄sistit obiective. formaliter autem in eius clara vi-

sione t̄ fruītione. Dispositiūe nō in meritorio opere. Est

eī sp̄es certa expositiōe future beatitudinis et gratia t̄

meritis p̄ueniens. Et de beatitudine sic accepta tractae

principaliter salomon. Est em̄ quedā inchoatio p̄fecte

beatitudinis. sicut dispositiōe est quedā forme introdu-

cende inchoatio. Sic g. p̄cedit. q̄ primo inducit ad opa

meritoria generaliter. secundo ad opa p̄ietatis sp̄aliter.

eo q̄ p̄etas h̄z sp̄alem rōem meritoria p̄missionem bū⁹⁹⁹

vite que nunc est t̄ future. i. ad Thymo. iij. sc̄da incipit.

xix. Prīma adhuc in duas. q̄ primo ad actum meritorium

inducit. sc̄do actum elatōis exp̄mit. ca. ix. Prīma adhuc

in duas. q̄ primo inducit ad actūtū cardinalium. sc̄do

l. b. q̄

Liber

ad obseruatiā diuinorū p̄ceptorū ca. viii. Prima in duas. qz p̄mo ad actus v̄tutum inducit. sc̄dō difficultatem asseñdi oñdit ibi. Ecce hic. Prima adhuc in duas. qz p̄mo facit p̄positū. sc̄dō remouet impedimentū. ibi. Quætentauit. Hama in q̄tuor fīm numerū. q̄tuor cardinalium v̄tutū t̄ patebunt p̄tes. p̄seq̄ntio. pri mo iñgit inducit ad actū prudētē eo q̄ est auriga v̄tutum. Ac v̄o prudētē p̄ra est cligere ea q̄ sunt meliora. pri mo iñgit inducit ad felicēdū bonum. bonū delectabili: qz meli: è simplici t̄ cōfū ad hoc dic. c. Deli: è no. bo. qd̄ p̄surgit ex honesta vita. b. De vnguentā p̄ciosa. q̄ solū valēt ad sanitatē corporis t̄ freqnē inducit ad lasciviam carnis. sc̄dō ad p̄ferendū vitam futuram q̄ eterna ē. vite p̄nti que est transitoria. t̄ hoc est qd̄ dī.

c. Et dies mortis. s. iustiō melior est supple. d. Die nativitatis ipsorū. qz die mortis incipiēt v̄vere vivere. p̄t qd̄ dies mortis sancto r̄ vocat eo r̄ natalitium. Tercio inducit ad p̄ferendum luctum iocunditatē di.

e. Deli: est ire ad domū luctū. in q̄ plangunt mortui.

f. De ad domū p̄iuū. in q̄ freqnē p̄mittit p̄ctū gule. t̄ ex p̄nti luxurie. g. In illa em. i. in domo luctus.

h. Finis cunctorū admoneñt hōim. i. futura mors ipsorū.

j. Et vivens cogitat qd̄ futurū sit. s. de seculo trāstū suo de hac vita. Quarto inducit ad felicēdū trāz p̄ zelū r̄sui. q̄ est p̄ temptū cū dī.

k. Deli: è ira r̄isu. p̄ em filium diligēs cū videt eum agere fatue irascit. cōne: autē q̄ non curat de eo ridet de ei: fatuitate t̄ letat. iō subdit.

l. Quia p̄ tristitia vult. diligit. m. Corrigit animū delinqntis. qn̄ p̄cipit q̄ talis tristitia p̄cedit ex ei: amicitia. Et qz ois sapies volet de fatuitate alteri. iō subdit.

n. Cor sapientū vbi tristitia est t̄ cor stultorū vbi leticia est. qz de fatuitate cuiuscūq; letant. ppter qd̄ subdit.

o. De stultorū adulatōe decipi: q̄ nutriūt en in malo suo p̄. Quia sicut sonit spinaz sub olla ardentiū. q̄ faciūt magnū sonum t̄ inutile: imo ad sui p̄sumptōz. q. Sic r̄sus stulti. i. eius aplausus in malo alterius. nocet em vtriq. s. adulatori t̄ ei cui adulat. r. Calumnia. Nec est sc̄da ps in q̄ inducit ad actus fortitudinis seu p̄statie. t̄ diuidit in duas p̄tes. qz p̄mo facit qd̄ dictum est. sc̄dō remouet qddam dictum temerarium ibi. Ne dicas. Circa primū dicit.

r. Calumnia. i. quis iniuria illata. s. Cōturbat sapi entez: nō tñ statim deñcit a v̄tute p̄francie. t. Et p̄det robur eius. i. p̄stantie v̄tutem si multum inualeſcat. q. d. p̄t̄ hoc sapiens dī se armare p̄ impetum būi inualeſcie: ad qd̄ maxime facit diuinum adiutorium p̄ orionem impe tratum. iō subdit.

v. Deli: est fī. ora. q̄ prin. qz incipit a tristitia ppter il latam sibi caiūniam. t̄ terminat in p̄solatōz a deo dataz q̄ quam sit homo patiens in aduersis. iō subdit.

x. Deli: est pa. arrogante. q̄ ex impatia iactat se vindicare. qz ira est appetit. v̄ndicte q̄ est p̄ patiaz repaumenta: iō sequit.

y. Ne sis velor ad irascēdū. quia talis velocitas im pedit rationis v̄sum: ideo sequit.

z. Quia ira in sinu stulti requiescit. i. in corde ipsius. a. Medicas. Dic

qddam temerarium dictū removet. circa qd̄ duo sunt p̄sideranda. s. q̄liter sit intelligēdū. t̄ q̄re inducit ad p̄positū. Circa qd̄ p̄siderandum qd̄ p̄us t̄ posterū p̄nit accipi duplt. Cino mō fīm diuersa tpa quoꝝ vñ est p̄us altero. sicut tpus nāle lapse fuit p̄us tpe legis date. t̄ tpus date

legis tpe gr̄e. et hoc mo exponit passum istū Bo nauē. qndā eps albanci. di. Et vez est q̄ tpus le gis date melius fuit p̄cedēt tpe. qz tuc data fuit lex diuina t̄ multa alia beneficia v̄z in Ero. Ad hoc q̄ homines magis p̄mōrēt in dei cognitionē t̄ amorez. Et adhuc multa plura t̄ maiora exhibita sūt tpe gr̄e. Et iō q̄rere are horā tpa fu erūt meliora q̄ seq̄ntia est stul tum. qz talis questio supponit manifeste falsum. s. q̄ tē pora p̄iora sequentibus fuerunt meliora. Et inducit hoc in p̄posito ad refellēdū dictum aliquorū q̄ defectū sue patientie t̄ p̄stantie suo tempore volebant attribue re malicie tempis t̄ non malicie sue mentis. Alio mō accipit p̄ius t̄ posterius in eodem tempore fīm dineras sui p̄tes. t̄ sic Ra. sa. dicit. Elez est q̄ prima pars tempis nature lapse fuit melior. postea v̄o tpe Hoe ceperūt mala multiplicari in terra. fīm q̄ dī Ezei. vi. Corrupta est autem omnis terra t̄ replēta iniquitate ppter qd̄ deus induxit diluvium. Similiter prima ps tem p̄is legis date. viuente em moysē aaron t̄ ioseph et aliis sequentibus qui viderant mirabilia dei in delecto. populus israel de quo principali t̄ loquit salomon stetit in cultu diuino. s. post eoz mortes declinavit ad ydolatriam. v̄z in li. Judi. t̄ Reg. t̄ ultimo negauit p̄pm. Et similit est de tpe gr̄e. l̄z de tpo Ra. sa. no loq̄. qz in p̄mitua ecclia fuerunt plurz miracula t̄ dei benificia. t̄ homines meliores q̄ mō. t̄ adhuc peiorabunt circa antichristi tpa. p̄t̄ qd̄ dī saluator. Matb. xxiiii. Et qm̄ abundabit iniqtas. refrigescet charitas multorum. t̄ fīm hoc tempa p̄iora meliora fuerunt q̄ nunc sunt. i. q̄ seq̄ntia p̄pando p̄tes p̄iores trium temporū ad posteriores. in eisdem tñ tempib; quare ergo p̄hibet causam būi inq̄rere veritatis di. Medicas t̄. t̄ qd̄ postea subdit.

b. Stulta est hmōi interrogatio. Dicendum q̄ hoc est. qz illi sic queētes p̄viam maliciam t̄ sue inconstātie defectum volebant retorquere in deum q̄ est actor p̄pm. qd̄ erat blasphemia p̄ ipm. ideo dicit salomon. Ne dicas t̄.

c. Utilior. Nec est tercia ps in q̄ inducit salomon ad actus tempantie. Sc̄ndum tu q̄ tēpantia nō accipit̄ bic stricte. put est refrenativa luxurie t̄ gule. s. accipit̄ magis large. put est moderativa actuum humanoꝝ. eo mō loquendi quo homo moderatus di temperat. Et diuidit in duas p̄tes. qz primo inducit ad moderamen erga p̄imum. secūda erga seipm. ibi. ui die bona. Prima adhuc in duas. quia prima inducit ad moderamen in bonis p̄pns dispensandis. secūdo in malis alioꝝ corrīgēndis. ibi. Considera. Circa pri mū dicit.

d. Utilior è sa. cū di. q̄ sine diuitiis. t̄ h̄ è intelligēdū ceteris parib;. Sapientia em h̄s pecunias p̄t̄ ex eis

Ecclesiastes

exercere opere pietatis et liberalitatis quod ita non posset
carens diuitiis. propter quod dicit amb. sup Lu. sicut diui-
tie impedimenta sunt reprobis. ita opibus sunt adiuua-
menta virtutis. id subdit. // **S**icut enim pregit sapia
hostes visibles et etiam invisibles. // **D**ic. pregit
pe. quod misstrat ex
hostes et hostes
visibles et hostes
invisibles pregit per opa
meritoria pietatis et liberalitatem
primus impensis.
tum ne forte aliquis
crederet ex dictis
quod sapia et pecu-
nia equaliter valent
bonum. propter hoc
istud remouet dicit.

Hoc autem propter
brevitudinem et sa-
piencia est autem
idem habet va-
ric noia. quod dicit
sapia in quantum va-
cet diuini. eri-
citio in quantum vi-
rigit ageret.

Dicitur
pos. suo. i. sapien-
ti. etiam sine di-
uinitate. sed diuinitate non potest hoc tribuere sine sapia.

Considera. Dic. pnr inducit ad moderamen circa
primum in malis corrigendis. Circa quod sciendum quod cor-
rectio fraternalis ordinatur ad meliorationem fris. id si aliquis
peccat ex sua correctione fratrem magis peiorari quod me-
lhorari. id cessare a tali correctione. et hoc est quod dicit.

Considera. opa altissimi. i. diligent attredere sua iudicia
mirabilia. // **D**icitur ne homo potest corriger quod ille de-
spereret. ipm finaliter reprobando. cuius reprobatoris si-
gnum est obstinatio in malo. quod dicitur. in tali calucessandu
est a correctione. index tamen non propter hoc dicitur. quod
eius correctione non solum ordinatur ad emendationem fris.
sed etiam ad bonum coitam. et id sive deat obstinatum in ma-
lis. non tamen dicitur cessare a punitione. sed taliter cum punire eti-
am per mortem si malum suum hoc reqrat ne per ipsum turbet
coem bonum. sicut iuste suspendunt latrones et homicide
pacem coem turbantes. // **D**icitur die bona. Dic. pnr
inducit ad tempnitiam circa se. Circa quod sciendum quod in
ve. et in no. testa. in restringendo se et laxando in cibis
et potibus considerandum est tempus. quod in aliisbus diebus so-
lemnis licetum est laetus. sicut dicitur in Ezechie. viii. Ita
comedite pinguis et bibite mulsum et mittite ptes tecum.
et in aliquo tempore non se boiles affligere per restrictos cibis et po-
tus et plenum. sic Leui. xxviii. et de die expiatorio. omnis
anima quod afflictum non fuerit die hoc pberit de ipsius suis. et
hoc est quod dicitur. // **D**icitur die bona. Et in
et in aliis. i. caue a delictis tempore ordinato afflu-
ctibus et ieiuniis. // **S**icut enim banc. sic etiam
se. deus. i. utrumque statuit causis rationabilibus.

Contra inuenit. ho. sed eum in. qui non potest fieri sed il-
lusa quod est bene ordinatum.
Precipit. hec est quarta pars in quod inducit ad actus iusti-
cie. et dividitur in duas partes. quod primo ostendit iusticie fru-
ctum. scilicet inducit ad eius actum ibi. Noli esse. Circa
primum dicit. // **P**recipit. hec quod videt in die va. mee. i. prius vi-
te et transitoria est. et sic non est nisi quodam vanitas.
Justus per in. sua. i. aliqui iusti morti tradidit. propter
iusticiam suam. sicut esaias fuit serratus. et amos propheta re-
cite et tempora transiit. et in no. testa. clari pates in multis
martyribus. // **E**t impi multo vi. tempore in sua mali.

sicut pates in no. et ve. te. de multis pessimis hominibus et ty-
rannis. et quod inducit quod primum iusticie et pena iusticie re-
fuerant in vita futura quod est eterna. quod ad teum cum sit iustitia induc-
tum quod non permittat aliquid bonum irremuneratum et malum
impunitum. et sic est appetenda iusticia cuius prima sit eterna.

// **S**ed noli esse. Hic

pnr inducit ad ei
actus. et dividitur in
tres partes. quod primo
facit in malis pu-
nitio. scilicet in boni
defensione. ibi. Bon
nus est. Tercio in
veriusque iniquitate.

ibi. Sed et cunctis.

Circa primum scien-
dum quod iusticia cor-
rumpit per excessum
et defectum sicut libe-
ralitas per prodigali-
tatem excedendo. et per
avariciam in deficitu
do. In liberalitate
enim defectus quod est per aua-
riciam peior est exces-
sus per prodigalitatem.
ut declarat pbs. ii.
q. et h. eccl. uero in
iusticia excessus per
liberalitatem. quod est defectus
per iustitiam remissio ex-
cessus que vult ad pusil-
lanimitatem. et id inducenbo ad actum iusticie circa malum
punientum retrahit ab excessu quod perior est dicit.

Sed noli esse iustus multum. minus acriter puniendo. et
quod hoc coiter procedit eo quod aliquis de sua iusticia nimis sen-
tit. id subdit.

Neque pates sapientia. s. de tua iusticia. v. Ne obstu-
pefas crudeliter suorum dando et non iusta. id subdit.

Contra quod impie agas multum. quod crudelitas est magna impie-
tas. et quod facit hominem errare et inimicitias mortales sibi ac-
querere. id subdit. // **N**on noli esse stultus. ne moriar in tempore
non tuo. morte tuam per inimicitias accelerando.

Bonum est. Dic. pnr inducit ad actum iusticie in de-
fensione boni. et dividitur in duas partes. quod primo facit propositum.
scilicet remouere oppositum. ibi. Sapientia. Circa primum dic.

Bonum est te sustentare iustum. cum in sua iusticia
pregenden. Et subdit causa.

Aqua est timet deum. perseverantem iusticie principientem
in veteri. ac novo testa.

Bibil negligit. i. nihil omittit de contingentibus ad iusti-
ciam. et seruandam.

Sapientia. Dic. remouet quoddam quod posset obuici. et
primo ponit cum dicit. // **C**ontra Sapientia fortuit sapientem
in adversis exente. // **D**icitur super x. principes ciuitatis. i. pates
quod quilibet patet humilia. id per hoc includeret aliquis quod non
indiget ea. id hoc remouet dicit.

Non est enim homo iustus. i. tam iustus.

In terra. quod peccat in aliquo. et per nos erret. et sic homo
quantumque sapientis indiget humano auxilio in priuitate.
in qua non est sine errore aliquo. // **S**ed et cunctis. hic in-
uitat ad actum iusticie circa scriptum cauendo ab iniquitate
quod potest cum iustitia deinceps. Et hoc est quod dicit.

Sed et cunctis sermonibus. quod dicuntur de te.

Male accomodes cor tuum. ad illos investigandum et sci-
endum. quod boni simones plari de aliquo si ipsos audiat vel sci-
at. defacili eleuat eum in supplicium. et si male deinceps eum
et iusticia per iram et odium perferentem. et maximis si. perferat
ab homine quod eum diligere. id subdit. // **I**n for. au.
f. tu. ma. tibi. i. malum tibi impetrante. vel de te detrahente
cum debet de te bona dicere. et bona tibi impetrari.

Sicut enim conscientia tua tecum. quasi diceret sicut nol-
li. ib. in

Liber

Ses maledicta tua inuestigari sic nec alio debes inuestigare. **I**llucta tentau. hic remouet impedimentum circa predicta. circa quod sciendum est in Aug. s. soliloquorum. nihil est quod magis animo boni deuiciat ex arte iustitiae quam blandimenta femme corporis ille tractat sine qua virorum boni non potest vir tenet recide.

re debitu virorum. quod tendentes ad perfectio[n]em religionis voverunt castitatem. et adduc multo magis actus venerei per adulterium vel fornicationem impedit virtutis perfectio[n]em: nam salomon inducit ad hoc fugiendum. omittit tamen diligentem inuestigationem suam ad accipendam sapientiam dicens.

Illucta tentau in sapientia. i. per sapientiam accipendam.

Mixta sapientia efficiatur. in cognitio[n]e diuinorum. q. p[ro]prie[te]tate sapientia.

Tunc ipsa longe recessit a me. f[or]mam et similitudinem meam. frequentem enim pergit per

homines studiosi circa diuinam credunt in principio acquisuisse demonstratio[n]es de quibus postea principiantur quod sunt magis topice vel sophistice rationes.

Oecus alta profunditas. super est natura diuina. maxime quantum ad interpretatem personarum. **P**er quis inueniet eas. q. d. nullus per inuestigationem humana[m]. de humanis autem que homo ergit potest certam noticiam. de quibus subdit.

Recentius. per experientiam. **A**mariorem morte mulierem. qui separata aiam a suo creatore. mors autem a solo corde anima aut separatio amiorum est. qui separata a bono infinito.

Sed quod laqueo venator est. i. demonum quod venant animas et muliere quod laqueo utrumque ad ipsas capiendas. vnde puer. vix. Ecce mulier occurrit illi in ornatu meretricio preparata ad capiendas animas.

Et sagena cor ei. qui sicut sagena capiunt pisces magni. parui. et medios. sic mulier de cibis statu hominem decipit plures. **V**incula sunt ma illi. qui ligat hominem mente et corpore suis amplius. **V**erum qui placet deo et eam. et sic expedit poterit tendere ad virtutem.

Ecce hoc. Postquam salomon induxit ad virtutem accipendam. hic dominus ostendit difficultatem. Et primo hanc difficultatem ostendit secundo huius difficultatis originem deicit. ibi. Solumente. Difficultas autem ostendit per hoc quod valde pauci attingunt ad virtutem. et hoc est quod dicit.

Ecce hoc inueni. i. diligenter inuestigau. **V**num et alterum. i. singulis applicando intellectum messe. Per talen modum loquendi de diligenti inuestigatione circa malita. Tali sicut si sit bec et illa. **E**t inueni. rationem quam adbuc querit anima mea. qui quanto plus studet in aliquo scia. tanto desiderat accipere perfectum.

Contra non inueni. s. vosq[ue] ad perfectum. qui nulla res est ad omnem eius conditionem potest perfecte sciri per humanam inuestigationem. sicut dictum fuit. s. i. ca. sup illud. Cuncte res difficiles. nec potest homo eas explicare finione. Consequenter descendit ad propositum ostendens quod inuenit de virtute dei.

Virum de mille vniuersitate repperi. s. virtuosum. et est sensus. quod de viris valde paucis inueniuntur virtuosi respectu deficientium a virtute. sicut dictum est supra. s. ca. Stultorum infinitus est numerus. Per talen modum loquendi dicitur coiter de positione raro regta in aliqua specie. De millevix in-

venie[re] vna res talis. **M**ulierem et oboe non inueni. s. aliquam virtuosam. non est enim per hoc intelligendum quod nullam sit virtuosa. sed quod paucae sunt virtuosae respectu viro[rum]. sicut enim ceteri nulli est in ecclia quod valde pauci sunt ibi respectu multitudinis quod solerit pervenire. **E**t per talen modum videlicet ubi p[ro]prie[te]tate. **G**lori modo dicuntur oportet. **D**icit dominus oportet vnu p[ro]prie[te]tate diffin- cultas attingendi virtutem. secundum et hoc infert quodam conclusio[n]em ibi. Quis talis. Circa p[ro]prie[te]tatem dicit.

Solumente. **D**icit dominus oportet hoc inueni. s. de causa difficultatis. **E**t quod cognovit solutio[n]em verbi. **S**apientia hominis lucet in vultu eius. et potest mutabit.

Cap. viii. **H**oc os regis obseruo illa. **E**cce hoc inueni dicit ecclastes. vnu et alterum. ut inuenire rationem quam adhuc quod anima mea. et non inueni. **V**ir de mille vnu rep[er]it. mulierem ex oboe non inueni. **S**olumente h[ab]et inueni p[ro]ficerit te ho[mo] rectum et ipse infinitis miscuerit quod oportet. **Q**uis talis ut sapiens est. **E**t quod cognovit solutio[n]em verbi. **S**apientia hominis lucet in vultu eius. et potest mutabit.

Cap. ix. **H**oc os regis obseruo illa. **E**cce hoc inueni dicit ecclastes. In prima enim hominis p[ro]prietate fecit adam p[ro]fectus in scientiis et virtutibus. crevit enim cum eius iustitia originaliter in p[er]fectione quod p[ro]ducere per humane nature in p[er]fecta vita. filii autem si fuissent ab eo p[ro]geniti in statu illo non fuissent nati sic p[ro]fecti in corpe. nec in conditionibus anime. tamen non fuissent nati in rectitudine naturali. quod quaz nulla rebellio esset in viribus sensitivis ad rationem et sic acquisiuerint scias et virtutes sine difficultate.

Faciens se imiscuit in filium. quod est. difficultatis circa actiones sciarum et virtutum. quod ipso peccante in penas habuit. subtracta est originalis iustitia a tota natura humana et quod subtractione secuta est rebellio corporis ad animam et omnivirium inferiorum ad p[er]tem animae superioris. et ex hoc causa difficultas acq[ui]rendi scias et virtutes.

Quis talis. Hic infert conclusio[n]es ex dictis. qui est quod tanta est difficultas attingendi virtutes intellectuales et morales. ille qui attrahit est valde excellens inter homines. id dicit. **Q**uis talis. i. sic appropciandum est homines. **H**oc sapiens est. i. virtuosus et morali et intellectuali. **E**t quis cog. solu. obvi. s. occulti. quod nullus nisi sapiens dicto modo sicut p[ro]p[ter] de danieli qui exposuit nabuchodonosor sonia. et ipsi balthasar scripturam in pariete exarata[m]. **D**icitur. v. Et quod dispositio[n]is magis relucet in facie in quod vigent omnes sensus. id subdit in eodem v[er]su in hebreo.

Sapientia hominis lucet in vultu eius. vnde dicitur Eccl. xxi. Ab occurso facies cognoscitur sensus.

Et potentissimum faciem illi. et mutabit. s. in resurrectione quod sibi dabit faciem gloriosam.

Capitulum. viii. **H**oc os regis obseruo. Postquam salomon induxit ad virtutem. hic dominus inducit ad mandatorum dei obseruationem. qui disponit ad beatitudinem Mat. xix. Si vis ad vitam ingredi sua mandata. et dividitur in duas partes. qui primo inducit ad obseruandum mandata. secundo circa hoc remouet impedimenta. ibi. Omnia. Prima in duas. qui primo inducit ad mandatorum obseruationem. secundo ad huius obseruationis acceleratio[n]em. ibi. Omnia nego. prima in duas f[or]mam duas rationes quod ad propositum inducit. Prima accipit ex auctoritate p[ro]cipientis. p[ro]pter quam est sibi obediendum. et id in psalmis sic obedientis dicit.

Ego os regis obseruo. i. mandata ab eius ore plata. cuiusmodi sunt de calogli p[ro]cep[ta]. v[er]o Eccl. xx. cap.

Ecclesiastes

b Et p̄cepta iuramenti dei. i. iuramenti deo facti: siē
b̄. Co. xi. iij. vbi r̄ader ipsi plus moy si. Cūcta q̄ locut̄ ē
nobis dñs faciem. et tūc moyses assumpsit te sanguine
ne victimae. et sparsit sūg iplim ad p̄firmatōz bni dicti.
teratv̄ modus iurandi.

c Ne festines recedere

a facie eius trās

grediendo mā-

data affirmatio-

d Neq̄ gra-

neas in ope ma-

lo. trāsgredieōdo

negatiua.

e Quia omne

qd̄ volue. faciet

t̄. i. qr̄ tante au-

ctoritatis et p̄e-

tis est. q̄ nō p̄c-

et resili.

f Nec dicere ei

q̄s p̄t. q̄re ita

facies: in dñis ei

et opib̄ nibil

irrōnable p̄tin-

ueni.

g Qui custo. h

ponit scđa rō q̄

accipit ex utili-

tate obedientis

cum dī.

i Qui custodie

p̄ceptum. s. diu-

nūm.

s Nō expieē

quicq̄ malis. s. in

futuro in p̄nti ei

bñ expieē malis

penc ad exerciti-

um sue patiētie

et augmētu sue

glorie. sicut p̄z

de sancto Job. et cum dicit.

b Nō experieē

quicq̄ malis. min. dicitz plus signat

. s. q̄ expieē multū boni. iō subdit.

b Cemp̄ et r̄n-

sionem t̄. in heb. b̄.

Et iudicium. sapiens em̄ attēdēt

t̄pus iudicij. vbi oportebit de oīnnib̄ reddere rōem.

et sic cauet diuinor̄ p̄ceptoz transgressionem.

f Omne negocio.

Hic p̄nr̄ inducit salomon ad dicte

obseruatōis acceleratōz. et ad hoc inducit duplēcē rō-

nen. Puma accipit ex t̄pis oportunitate. qr̄ p̄cepta

oīnia post mortem nō sunt implenda. qr̄ tunc cessat

t̄pus meriti et demeriti. s. nūc implenda sunt q̄sdiu du-

rat t̄pus merendi. et hoc est qd̄ dī.

i Omne negocio t̄pus est et oīpor. q̄ in omni ope at-

tendunt et q̄ p̄ns maxime dñe attendi in ope merito-

riō. Et tūm ad impletōez diuinī p̄cepti. qd̄ est maxime

necessarium ad salutem.

k Et multa bo. affli. quia igno. p̄teri. t̄c. in heb. b̄. qr̄

ignorat qd̄ erit. q. d. futura p̄mia non p̄t scire p̄ sevel

p̄ alium humana inuestigatōe. et hoc causat afflictōez

aliquas in impletione p̄ceptoz.

Si em̄ sciret p̄mia fu-

tura. nō esset ei aliq̄ afflictio in impletōne p̄ceptoz. s

magis solatio.

Ad idem p̄t trāb̄la n̄fa cū dī. quia

ignorat p̄terita t̄c. i. p̄mia electoz q̄ p̄cesserūt. et eoz q̄

futuri sunt.

l Non est. Dic ponit scđa rō que acci-

piē et humane vite breuitate. p̄ter qd̄ nō est invacu-

um transcunda s̄i opib̄ mandator̄ dei expēndēda.

p̄ter qd̄ dicit.

m Prohibere spin suū. i. aia3 suaz ab exitu de corpe.

n Nec bñ p̄atem in die mor. eam differendi.

o Nec simē q̄escere ingruente bello. s. infirmitatis et

nature. in quo bello tūc succumbit natura.

p Nec saluabit. a morte.

q Impietas impiū. sicut aliqui credūt aliqui mortes

differre p̄ arte magiscam vel p̄ aliqua sup̄sticioſa.

r Omnia bcc. Postq̄ salomon induxit ad obſuandū
dei p̄cepta. hic circa hoc remouet tria impedimenta in tri-
bus p̄tib̄ q̄ patebūt p̄seq̄ndo. Primum aut̄ impedimen-
tum p̄cedit ex abuso humane potentie. q̄ aliqui lic abutūt

q̄ p̄cepta sua p̄po-

nit diuinis. sic im-

propat saluatoſ ſa-

cerdotib̄ iudeoz.

t legi ſp̄tis Mar.

vñ. Irritū feciſtis

mādatū dei p̄ter

traditōz vīaz. Ad

hoc aut̄ remouen-

dūm p̄mittit falo-

mon ſua3 p̄ſidera-

tōz circa hūc abu-

ſum di.

r Omnia bcc. s.

que ſequunt. ſic ei

copulaſ in hebreo

Consideravi. et ſb-

ditur.

s Int̄duz dñāz.

bo domi in maluz

ſuū. i. in malū ip̄i

dñane. qn p̄ b̄ ele-

uaſ p̄ deum mō p̄-

dicto. de qb̄ ſb̄dit

t Elidi impios ſe-

pultos. i. p̄ mortē

impios noiari.

t Qui etiā cū ad

buc vienerent. i. ad

buc vīte ſup̄effent.

v In loco sancto

erāt. ſicut ſacerdo-

tes et p̄ncipes ma-

li q̄ tenet in terris

locū dei. iſti in ſp̄-

alibus et illi in t̄paliib̄.

t Et laudabāt in ciuitate. p̄-

tim adulatiōe et partim timore.

y Et hoc vanitas

est. qr̄ talis laus vergit in eoz detrimentum.

z Eccl̄. Hic remouet ſcdm impedimentum qd̄ p̄cedit

ex abuso patie diuine. ex hoc em̄ q̄ tolerat p̄tōres dans

eis ſpacium penitēci. ex hoc ecōtrario freq̄nt abſc̄ timo

re incipiunt mandata dei trāsgredi. et hoc est qd̄ dī.

aa Eccl̄ qr̄ nō p̄fer̄ cito p̄ malos ſnia. dñe punitōnis.

abſc̄ villo timore filii hominū. i. nutriti in carnalita-

te. q̄ ſunt filii hominū et non dei.

b Perpetrant mala. transgrediendo dei p̄cepta. p̄nter

boc remouet di.

c Actū ex eo t̄c. i. ex dei patientia circa p̄tōres.

d Ego cognoui. q̄ erit bonum in futuro.

e Eminentib̄ deu3. timore filiali q̄ cauet offensam dei.

qr̄ cum de3 ſit optim̄ decet cum dare meliora in clorib̄

et iō exq̄ tolerat p̄tōres in vita p̄nti dans eis vitam q̄ est

bonum nature. p̄cludit q̄ bene renumerabit iustos in fu-

tu. et qr̄ p̄tōr̄ diuina patia abutit. et multiplicat pec-

cata ad augmētum ſue dñatōnis. iō subdit.

f Non ſit bonum. i. p̄ſperitas t̄paliis.

g Impio. eo q̄ abutit ip̄a. h Nec plon. dies eius.

eo q̄ est ſibi occasio multiplicationis p̄tōr̄.

i Et est alia. Hic p̄nter ponit terciū impedimentum

qd̄ puenit ex defectu n̄c ſcientiæ. Ex hoc em̄ q̄ homines

attēdunt t̄m bona ſenſibilia et p̄ntia. et frequenter vidēt

iustos in aduerſitate. et iniustos in p̄ſperitate. ex hoc mo-

uenit ad ſequendum iniustos. transgrediendo mandata

dei. Sic ḡ p̄cedit in p̄teſta. qr̄ primo ponit effect̄ trās-

gressionis. ſcdm defectus n̄c cognitōnis. ibi. Et aposui.

Circa primum dicit.

j Et est alia va. a p̄cedentibus.

k Sunt iusti q̄bus

ma. p̄ue. ſicut p̄z de sancto Job.

l Et sunt impi q̄ ita

Wb iiii

Liber

secu sunt ac sicut p̄z de multis regib⁹ infidelib⁹ tyrānis.
m Et hoc vanissimū iudico. i. irrationabilissimū. et lo-
quic⁹ in p̄sona carnalis bois q̄ nō cogitat futuras penas
et p̄mīa. iō excludit. u Laudau igr̄ leticiam. i. vitam
voluptuosaz et p̄z l̄ra v̄c̄ ibi. v Et hoc solū auferret
nō expectas aliud
in futuro. Et q̄ eti-
am p̄z q̄ loquit in
p̄sona bois carna-
lis cogitatis de p̄n
trivita tm.

p Et apposui. hic
par circa hoc condi-
tur defect⁹ huma-
ne cognitionis. q̄
em de⁹ p̄mittit in
p̄tū iustos tribula-
ri et iniustos p̄spe-
rari p̄tinet ad dei
iudicia iusta s̄ no-
bis occulta. tio ta-
lia non sunt in p̄ti-
culari inuestigā-
da. s̄ sufficit ut ge-
nerali cognoscere
q̄ fidem et scriptu-
ram sacraz q̄ talia
que hic p̄tingut q̄
dei sapiaz ordinat⁹
ad eius gloriam et
etiam electoz. p̄pē
qd̄ in oib⁹ est glori-
ficandus et obedi-
endum est manda-
tis eoz. Dicit igr̄.
p Et appo. cor me-
um ut scirē sapiaz.
de diuinis.

q Et intelligērem distinctoz que v̄sat in terra circa tri-
bulacoz iusto et p̄sp̄eritatem impioz.

r Et homo q̄ dieb⁹ et noctib⁹ r̄c̄. i. plures homines sunt
q̄ sollicitant inqrendo talia nimis curiose descendendo ad
pticularia.

s Et intellexi q̄ omnium op̄z dei. ex occultis eius iu-
diciis pcedentium.

t Nullam possit inue. homo rōem. i. certam in pticula-
ri cognitōz. v Et quanto plus laborauerit. ad qrendū
curiose. x Lanto min⁹ inueniet. q̄ ex tali curiosa in-
q̄sitione freqūē incidit alioz in errorem. y Etiaz si di-
xerit sapiens. i. illz q̄ v̄ int̄ homines sapiens.

z Non poterit reperiare. i. verbis explicare. ex q̄ p̄t̄ eu⁹
se false iactasse. C apitulum. ix.

o Omnia hec. Hic incipit cap. ix. q̄ illud qd̄ subdit.
Sunt iusti r̄c̄. vbi coiter signat ea. est de isto v̄su
in hebreo. Postq̄ salomon induxit ad beatitudi-
nem. p̄t̄bi in spe q̄ op̄a virtutum et impletōz mandato-
rum. hic dñr̄ rep̄m̄ elationis motum. q̄ aliqui ex bonis
opibus insurgit. Et dividit in duas p̄tes. q̄ primo facit
hoc ex incertitudine humani status. sedo ex facilitate ca-
sus ca. se q̄nti. Prima in q̄tuor. h̄m quadruplicem incerti-
tudinem circa ipm̄ hominem. Prima p̄tingit circa bonū
gr̄e: secunda circa bonum fortune ibi. Terti me. tercia cir-
ca bonum nature. ibi. Vescit homo. q̄rta circa bonū gra-
titudinis humane. ibi. Hanc q̄z vidi. Prima in q̄tuor. q̄z
primo ponit p̄dicta incertitudo. sedo incertitudinis ro.
ibi. Et q̄. tertio inferit q̄daz p̄clusio. ibi. Hoc est pessimum
q̄to malo p̄ patatio. ibi. Nemo est. Circa p̄mū dī.

a Omnia hec. s. q̄ sequit. sic em in heb. piungit.
b Tractau in corde meo. diligenter considerando. vci
potius admirando.

c Sunt iusti atz sapientes. s. pleriq̄ inter boies.

v Et opa eoz in manu dei. q̄tum apparet humilio
sensi. d Et tñ nescit bō. q̄ntūcumq; iust⁹ videat.
e Utum amore an odio. s. tei. f Dign⁹ sit. s. om-
nia in futurū suant incerta. tūc em manifeste videbit
q̄s diligis et q̄s odit. t̄z bō nō possit scire certitudina-

lit de seip̄o. et ml
cominus de alio
via h̄ana v̄trū
sit dilect⁹ a deo
an n̄. p̄t̄ en bie
aliquā p̄iectura
vpote si nō sit
pcti mortalissi-
bi p̄sc⁹. et ad im-
plendū dei man-
data sit volunta-
ri. p̄t̄ etiāz sci-
re certitudinaliter
reuelatōe diuina
sicut reuelatiū ē
aliquibus sanctis
ex sp̄lī grā ad
eoz solatōz.

g Qo q̄. bic in-
cipit v̄sus in be-
bro vbi ponit
dicte incertitu-
dimis rō cum dī
eo q̄ vniuersa
eque eueniāt iu-
sto et impio r̄c̄. si
cuit ei iniusti ali-
q̄ p̄spanē in p̄n-
ti. ita aliq̄ iusti i
diniti⁹. honorib⁹. et si
cuit aliq̄ iniusti
tribulan̄ et eyc̄
unt. ita s̄l̄ aliq̄

iusti. t̄o nō p̄t̄ distingui accept⁹ deo ab eo q̄ non est
ei acceptus q̄ aliqui qd̄ p̄tingat hominib⁹. dicit aut̄.

b Justo et impio. q̄tū ad ea q̄ fiunt erga p̄mū mō
ptario. i Bono et malo. q̄tum ad hoc qd̄ respicit
viciū et virtutem. k Mondo et immundo. q̄tum
ad id qd̄ respicit honestatem et in honestatem.

l Immolanti victi. et sa. etē. q̄tum ad id qd̄ respicit
erga deum deationem et indevitōz. m Sicut ho-
sic et pec. q̄tū ad bonitatem et malitiam op̄is generaliē.

n Ut p̄i. ita et ille q̄ v̄x teierat. i. multum asserti-
tur. sicut dī. l. Regū. rr. Addidit ionathas teierare.

et hoc dī. q̄tum ad id qd̄ respicit pcti et meritum ou-
spaliter in vero et falso iuramento.

o Hoc est. bic ex dictis inferit q̄dam p̄clusio. et sedo
maloz. et patio. s. q̄ multi assuescunt pcto. eo q̄ infi-
stos et impios nō videt aliqua distincō facta a deo. et
hoc ē qd̄ dī. t̄o Hoc ē pessimum r̄c̄. et p̄z l̄ra v̄sq̄ ibi.
p Et post hec ad inse. deducent. q. d. licet in p̄ti vita
eadem p̄tingant iustis et iniustis. t̄n in futuro non erit
ita. q̄ soli impi ad gehennam deducen̄.

q Nemo est. Hic dñr̄ ponit maloz q̄dam et patio. et
dimidit in duas p̄tes. q̄ primo ponit hec et patio. sedo
inferit ex hoc q̄dam cōclusio. ibi. Hade g. Compacio
talis est. s. q̄ malo viuentes vident melioris p̄dictōis.
Iz sciunt se certitudinaliter morituros. iō dicit.

r Nemo est q̄ sp̄ viuat. q̄ opositus est ex p̄mū et ou-
ginali iusticia destitut⁹.

s Hec fiduciaz. q̄ nullus v̄r̄ euaderem morti sniaz.

t Adelior est ca. vi. leo. mor. q̄ canē mordacē et leonē
vorace intelligunt homines mali. h̄m tñ maius et mi-
n⁹. sicut leo est cane magis nocu⁹. et sic salomon loq̄
h̄m et aphorice. sic etiāz cōi sime bō tracundus dī
canis. Et igr̄ sensus q̄ peccator viuus melioris adi-

Ecclesiastes

tionis est q̄ mortu⁹. ⁊ subdi⁹ rō. **v** **C**liuentes em⁹ sci. se esse mori. ⁊ hoc certitudinalit. vt dictum est ⁊ ex hac considerat p̄t a malis penitē ⁊ ad bonū reuerti. **k** **D**omi⁹ nō nihil nouerū ampli⁹. s. aliquid. vñ ad hō p̄t reuerti lī sciant multa alia. **y** **N**ec bñt v̄tra mercedē. q̄ sunt et statū me rendi.

z **Q**uia obli. tra. est me. eoz. coram deo. s. q̄ tum ad h. q̄ det eis p̄n locuz lī sunt in mēoria e⁹ ad puniendum. **a** **A**mor q̄q. quem babuert ad malos in p̄n. ti vita. **b** **E**odū ⁊ in. uia. p̄ bonos. **e** **S**imil p̄fet q̄ nō p̄t v̄tra malos adiuuaē nec bonis nocē. **d** **N**ec bñt p̄e in hoc seculo r̄. i. in suffragi⁹ q̄ viui faciūt p̄ de. functis q̄ nō va. lenteis.

e **E**laide g. bic ex dīc p̄cludit q̄daz p̄clusio. s. q̄ bō dī in p̄nti honeste viuere. ⁊ ad vita⁹ beatā p̄mne se p̄pare ⁊ sic exponit ra. sa. p̄tem istaz. di. citiūt.

f **E**laide g. tu. iuste.

f **E**t come. in le. panē tuum. i. viue in iocūditate mē. tis ex testimonio bone p̄scie p̄cedente. Et q̄ sic bic de. beat intelligi p̄t p̄ hoc q̄ subdit.

g **Q**uia deo placent opa tua. qđ magdī picturalit̄ q̄ certitudinalit. vt s. dictū est. **h** **O**mni tpe sint vesti. tua candida. **D**ic dicit ra. sa. q̄ illud est simile re. ḡmuntanti aliquē ad festū. ⁊ nō dicit sibi dic̄ determinatiū. ⁊ iō sic inuitat̄ si sit sapiens. siccē parat ⁊ ornat. q̄ omnib⁹ hora sit pat̄. q̄ de⁹ vocat electos ad festū fu. tū. ⁊ nō dicit eis tpus determinatiū. qđ est tpus mor. tis q̄ nūl est incerti⁹. ⁊ iō bō sp̄ dī ee pat̄ ⁊ recipiat ad dei festū. q̄ p̄patio est p̄ vitam sanctam ⁊ honestā ⁊ significat bic p̄ candidam vestem. ⁊ sic salomon lo. quē bic metaphorice. sic in plurib⁹ alijs locis.

i **E**toleun. diuine gr̄e. **k** **D**e capite tuo. i. de mē. tetua q̄ est caput in virib⁹ anime.

l **M**on deficiat. i. sic viue q̄ de⁹ gr̄az suam a te nō sub. trabat. **m** **D**efruere. vita p̄nti.

n **C**um v̄o. quam diligis. i. cum sapia diuine legis ut exponit hic beb. fm qđ dī **S**ap̄. viij. **D**anc amauī diuinitate mea ⁊ q̄sui mibi sponsam assumere.

p **C**ertitudinis die. vi. insta. tue. i. vite p̄ntis q̄ est iustabi. lis. q̄ expendenda est in exercitio diuine legis.

r **D**ec est em⁹ ps in vita t̄c. i. ista tecū portabis de p̄n. tivita ⁊ nō t̄palia bona. iō subdi⁹.

s **Q**ōdci⁹ p̄t ma. tua t̄c. i. q̄tū potes opib⁹ merito. r̄s iusta. **t** **Q**uia nēc op⁹. s. exten⁹. **u** **N**ec rō. i. mēc meditatio. **v** **N**ec scia. d̄ būanis. **w** **N**ec sapia. de diuinis. **x** **E**rit ap̄d inferos. i. in lymbo pa. truz v̄bi descendebat oīno purgati aīn xp̄i passionē: te q̄

tpeloquiē bic salomon. ⁊ in purgatorio vbi descendebat ⁊ adhuc descendebat. q̄ decessit in aliqd⁹ purgādi. **I**sta em⁹ duo loca a doctore⁹ dicunt̄ esse in pte inferni. ⁊ ibi nō ē opus. nec rō. nec scia. nec sapia. s. ad merēdū. lī ibi sunt ad aliud. **y** **Q**uo tu. p̄eras. q̄r oēs q̄ntūcūq; iusti descen. debat ad altero p̄sto rum dīctor. lōcop. aīn xp̄i aduentum.

z **G**erti me. Dic p̄nr ponit incerti. tuto bois circa bo. na fortune cū dī.

z **E**lici sub sole. i. in boim bitatōe. a **N**ec velo. cur. ee q̄r aliquid p̄tungit q̄ vclotior cursor. nō venit prior ad terminū. eo q̄ aliq̄ casu ipedit ⁊ sic ab alio p̄uenit.

b **N**ec for. bellū. q̄a aliquid fortiora min⁹ so:trvncit.

c **N**ec sapientiū panē. s. aliquid sunt in egestate magna siē p̄t de serō Job ⁊ plurib⁹ alijs.

d **N**ec dīctor. di. uitias. p̄bi em⁹ apō. gētiles p̄tēp̄tēt di. uitias. vt̄ de soctē ⁊ diogenē ⁊ plibus alijs. iīt̄ xp̄c q̄ fu. erūt doctores tpe. ve. tē. ⁊ xp̄c ⁊ apl̄ tpe noui.

e **N**ec arti. gr̄az melior em⁹ artifex i. mechanicis nō sp̄. b̄z maiore gr̄az p̄n. cipis.

f **S**ths cassumq; in oīb⁹. i. incertitudinē q̄ ab elatōis motu dī repūmere boiem. **g** **N**escit homo. Dic po. nit̄ incertitudo bois circa bonuz nature. qđ est ipsa vita. cui⁹ termin⁹ est oīno incert⁹. iō dicit. Nescit bō finē suum.

b **S**icut pi. capiunt ba. t̄c. i. ex inspato q̄n estimat ac cipe escam. **j** **S**ic ca. bo. tpe malo. i. tpe morē qđ ma. lū dī inqnt̄ priuat vita. **k** **L**ū eis erēplo. i. repēte.

l **S**upuenerit. ⁊ talis incertitudo dī boiem retrahere ab elatōe. **m** **D**anc q̄z. bic p̄nr ponit incertitudo re. spectu ḡtitudinis humane. q̄ freqnē priuat beneficijs. et diuidit in duas p̄ces. q̄r primo p̄positū oīndit. sedo circa hoc qđ mouet ⁊ soluit. ibi. **Q**uō g. **C**irca p̄mū dī. banc q̄z sub solevi. sa. gratitudine t̄n priuatam.

n **C**iuitas parua. iō poterit defaciēt obſideri.

o **L**et pauci in evirū. iō male poterat defendi.

p **E**cni⁹ p̄ eam rex magi⁹ q̄ poterat eam suo exercitu circūdare. ⁊ machinas p̄ eā engere. ⁊ sic eam cape.

q **B**iuuentusq; est in ea paup ⁊ sa. ⁊ libe. v̄bem. t̄n nullus redidit sibi ḡtitudinē. **R**a. sa. exponit hoc etiā fuit sic ad lrām v̄erunt̄ nō dicit q̄ fuerit illa ciuitas ⁊ ille paup eam liberans sicut nec bic exprimit. potuit t̄n sic ee q̄r sapiens m̄ulier liberauit ab imminēte excidio ut dī. ii. **R**eg. xx. **S**apia aut̄ magis viget in viris q̄ in mu. lieribus. **t** **E**dicebam ego. ex facto paupis sapientis.

s **M**eliorēt esse sapiaz fortitudine. q̄r bellatores ciuitatis nō poterant hoc facere.

t **Q**uō g. bic ex p̄dictis mouet qđ. vñ p̄cessit tanta in. ḡtitudo erga paupem sapientē. ⁊ r̄nct ad hoc cō dī.

v **E**rba sapientum. i. p̄cedentia ab ore sapientis ⁊ sa. pientib⁹ p̄posita. iō dī sapientium in plurali.

Liber

Audiunt in silentio. i. attente. **P**lusq; clamor principis inter stultos. et q; hoc soluit qd. q; em; s; sapi entis paupis fuerunt temptata. p;cessit ex sp;li stulticia. et q; stulto; infinitus est numerus. vt dictum est s; ca. i. id frequentiter contingit talis temptatio; et iniquitudo. Expositores vero c;ntabili c;onmiserter dicunt q; salomon loquitur metaphorice p; ciuitatem intelligens ecclesias et regem eam ob sidenter dyabolum et ciuis militiam: p; pauprem sapientem ipm p; duxit pauprem vitam et sua sapia liberavit pauprem suu; qntu; est i se ex tempore p;ta te et nullus teinceps recordat? et q; pauci valde sunt grati respectu ingratior. et maxime de iudeis q; negant p;pin. et talis ingratitudo ex humana stulticia p;cedit: et ad hunc intellectum potest lira defacili applicari. Aliqui vero bebrei dicunt similitudinem qntum ad hoc q; salomon loquitur hic metaphorice. et p; ciuitatem paruas intelligit corpus humandum: p; viros exentes in ea corporis membra. p; regem ob sidenter ipm somitem ad malum inclinantem. q; dicit rex magnus eo q; multi obediunt ei. p; viu sapientem et pauprem syndesim vel roris dictam ad bonum inclinantem. et dicit paup; q; pauci obediunt ei. Liberatio aut ab impulsu somitem sic p; dictamen roris. et p;sternit p;cedit ex stulticia hois. et ad istum intellectum potest similitudinem lira defacili applicari. prima tñ expositio videtur magis iralis.

Melior est sapia. Postq; salomon repressit motum elationis ex incertitudine humani status: hic p;nt id est facit ex facilitate sui casus. p;f qd sp; d3 time re et nō p;sumere. Et diuidit in duas ptes. q; pmo oñdit facilitatem casus ex impulsu interioris somitis: sed ex defectu exterioris regimini. ibi. Ne tibi terra. Circa pri mum sciendu; q; fomes impellit ad mala acto; et ad ei; occasionem. et etiam ad inordinatam locutio;. Primo g; oñdit positum in pmo. s. in pti acto. sed in pti occasione. ibi. Qui fodiit foueam. tercio in mala locutio. ibi. Si mordeat serpens. prima adhuc in duas. q; pmo oñdit salomon damnum pti. sed in monit resistere somiti. ibi. Si sp;ns. Prima adhuc in duas. q; pmo oñdit positum. sed in duplex correlarium. ibi. Preciosior. Circa primum. dicit pti invenit se ad pcedentia.

Ta Melior est sapia q; arma bellica. q; prius locutus fuc rat de sapientia paupis ciuitatem liberantis. qd fieri nō poterat armis. Est etiā pti invenit ad sequentia. q; p; sapiaz resistit somiti q; est optima victoria. et multo melior q; illa que acq;rit q; arma bellica.

b Melior est q; in viuo defecrit multa perdet bona. sic ut em; in bellis ex modico defectu in primo p;gressu debellat aliquot exercit. Sic ex viuo pto mortal p;diat torcumulus p;cedentium meritor. q; stante illo pto non p;scit ad salutem. et ad hoc inducit exemplum cum dicit.

c Musce morientes. i. languide et debiles q; defacili cadunt in illa que p;ficiunt ab apotecariis.

d Verdunt. i. destruunt. **e** Suauitatem vnguenti. i. eius bonitatem qui cadunt ibi. et sicut p; muscam q; est res pua p;diis res bni p;iosa. sic p; vnu pccm cumul; meritor.

f Preciosior. Dic invenit primum correlarium cum dicit. Preciosior est sapia et. q; locutus fuerat de valore sapie. et p;m expositores nros omninit sapia et gloria pua sunt nominatiui casus et stulticia ablatiui. et est sensus.

g Sapientia paruaq; gloria. i. sapia cum honore quo. Preciosior est q; stulticia cu; honore magno. vt dictum est s; ca. iii. **h** Melior est puer paup; et sapies rege sene et stulto.

Secundum becexpositio fm bram hebraicam stare non pot. q; in hebreo sapia et gloria sunt ablati casus: stulticia vero noiatini. Item ly parva nō est adiectiu; hu; substantiu; gloria. s; hu; stulticia. q; ponit immediate p; ipm. Est igit fm hebreo. **i** Donderosior est sapia et glo

ria stulticia par ua. et sensus q; defectu paru; in morib; q; dicitur bic p; stulticia. p; derosior est q; sapia et gloria. q; frequenter facit ea vi lescre in persona aliquotabilis. et fm hoc hec lira est p;firmatio p;cedentis sive in q; dictu; est q; musce q; sunt res pue. viliscere faciunt vnguentu; p;cio sum.

Rō aut diuersitatis inter translato; nr;az et dictu; hebreo; circa hoc nomen. Preciosior est. q; nomē hebraicū bic possum est equocum ad p;co sitatem et p; derositatem. et frequenter accipit p; p;co sitate sicut accipit tr;slatio nr;az. Et iō pot alie exponit lira nr;az. et sequendo bebraicam veritatē qntum ad hoc q; sapia et gloria sunt ablatiui casus et stulticia parua noiatini. vt sit sensus. Stulticia pua. i. stulticia ad horam simulata. Preciosior est. i. vtilior q; sapia et gloria. vt de d. i. reg. xii. q; simulando stulticiam coraz acbis regere geth per hoc evasit mortem.

b Cor sapientis. bic ponit secundum correlarium de sapia et stulticia sibi oposita cu; dicitur. Cor sapientis in dextera eius. q; dirigit in bonu; moris et dexteram designatum. i. Et cor stulti in sinistra illi. q; sp; tendit in malu; per sinistram designatum. **k** **S** et in via. s. vite pntis in q; omnes sunt viatores. **l** **S** tultus ambulans. per via et p;ctu;. in Cum ipse insipiens sit. fm veritatē.

m Omnes a sua via declinantes.

o Stultos estimat. q; nō sequuntur delectabilia hu; mudi: q; sola reputat bona. et p;f hoc hoies vani et mudi.

p **S**i sp;ns. Postq; oñdit damnu; pti ad qd fomes impellit. bic p;nt monet resistere somiti: et pmo pom; hec monitio. sed invenit qdam p;clusio. ibi. Est malu.

Circa primum dicit.

q **S**i sp;ns. i. impulsus. q; **D**ictatem hntis. i. somiti q; dicitur p;atatem hntis: eo q; multi obediunt ei ut p;tem hnti. Pot etiam dici demon de q; dicitur Job. xij. Non est p;as sup terraz q; ei sp;paret. Et frequenter impulsus somiti et demonis simul p;currunt in tentatione. q; demon excitat somitem. et eo vt si tangi insipit deyiciat hominem a virtute.

r **A**scenderit sup te. impellendo te ad p;tem.

s **L**oci tuum ne dimiseris. i. stabilitez hntis in q; tanq; in loco stabili d3 homo q; manere. et subdit eam.

t **Q**uia cura. ces. fa. pec. marina. i. em; resistendo somiti nō auferat fomes totali; in pnti vita. en p; talen resistentia et p;as diminuit et hntus moralis firmat et augerit. que dicitur sanitas anime. et p; p;ns curatio ab infirmitate. et bec facit cessare p;ctu; ad q; impelleret fomes. nisi esset talis sanitas vel curatio.

u **E**st et malum. Dic invenit qdam p;clusio. Et hoc ei q; pauci resistunt somiti in p;dicto. et multi sequunt ei; impulsu. id hoies sunt ambitiosi p;atis mundane et bonoris et sihoies defectuosi ad talia p;monuent. et vnu sihoies sine honore dimittuntur: et hoc est qd dicitur. Est et malum qd videt sub sole. et qd sit illud subdit. Quasi p;er rozem egrediens a facie p;ncipis.

v **P**ositum stul. indigni. subli. princeps iste deus est qui; nū lo mo pot errare fm veritate. s; cu; fm bo

Ecclesiastes

minus insipientium estimatōz. q; ex p̄missione malorum ad magnas dignitates frequentiter dicunt deum dormire vel desipere: tñ h̄m ordinem sine sapie et iusticie nobis oculū p̄mitit aliquā malos sublimari et bonos humiliari. et id nō dī hic p̄ errorem p̄ncipis absolute s̄ q̄si p̄ errorēz. q; sic ut sit fatuus et simplificatus.

EQui fodit. h̄n ōndit malū somitis inqntū inclinat ad pcti occasionem dī. Qui fodit foneā incideret in eā sic em̄ origit aliquā corporalē. Et p̄ hoc intelligit q; querens pcti occasionēz incideret in illud. sicut vadens ad spectacula inboneſta cadit i pctm luxurie. et q̄rens familiaritatē latronum in furti pctm. Ad idē inducit qd̄ subdit.

Et q̄ dissipat sepe. s. honestatis disciplinaz a sapientib; traditam.

Mordebit eū coluber. i. dyabolus q̄ vocat serpens Ben. ix. Et ad idē facit qd̄ subdit.

Qui transfert lapides af. in eis tē. sicut em̄ transferre lapides et scindēs ligna patē corpore detrimētū. sic zille q̄ exponit se occasiōib; pctōz definetū aie.

Si rerum. bic remouet circa p̄dicta quādāz esti matoz falsam q̄ aliq̄ estimant boiem defacili de vicijs redire ad v̄tutes. et id querūt facili p̄ctōz occasionsē so hoc remouet p̄ exemplū ferri acuti. q̄ si inde peccia tur lapis. eius acaties p̄dit. nec defacili recu pat s̄ cū magno labore. et silv decimans de v̄tutib; ad vicia. non defacili s̄ cū multa difficultate redit ad v̄tutem. vt p̄ experientiam et p̄ phm. i. ethi. id subdit.

Et post industria. i. magnam diligentiam ad recuperandum v̄tutem.

Sequeſ sapia. p̄ quaž intel ligit status v̄tuosi.

Si mordeat. bic ōndit malū somitis inqntū inclinat ad malari locutōz di.

Si mordeat serpens in silentio. corporaliter.

Nihil eo min⁹ bz. sp̄ualiter. q̄ occulte detrahit. pri mo. et id p̄ oppositum dī de bono v̄bo.

Elerba ois sapientis grā. q̄ reddunt eum coram deo et boib; gratiosum.

Elabia insipientis p̄cipiū. q̄ reddunt eum deo et boib; odiosum.

Et q̄ sic sapientis p̄cedit te v̄tute in v̄tutem augmentante. ita stultus de malo in peius loquendo: id subdit.

Initiū v̄boz cius stulticia. minor.

Et nouissimum ois illi p̄ errorē pessimū. q̄ aliquā p̄rumpit in blasphemiam p̄ deum. qd̄ est pessimū. et vñ p̄cedit hoc statim ōndit.

Stultus ver. multiplicat. q̄ multipli cat v̄ba fatua finalē venit ad v̄ba pessima. Et q̄ omne malū p̄cedit ex aliquā ignorātia h̄m q̄ dicit p̄bs. Ignorat ois malus id subdit.

Ignorat homo. s. stultus.

Quid ante se fuerit. q̄ facta p̄cedentia sapientuz p̄siderare neglexit q̄ sunt qd̄a directōes respectu agē dorūm.

Ma. **E**st et malū qd̄ vidi s̄ sole: q̄ p̄ errorē egrediens a facie p̄ncipis. **P**ositū stul tu ī dignitate sublimi: et diuities sedere teorūm. **G**lidi h̄nos in eq̄s: et p̄ncipes ambulātes sup terrā q̄ h̄nos. **Q**ui fodit foneā incideret ī ea: et q̄ dissipat sepē mordebit eū coluber. **Q**uistrās fert lapides affligēt in eis: et q̄ scidit ligna vulnerabit ab eis. **S**i retusum fuerit ferz et h̄ nō vt prins h̄ hebetatuſ fuerit: multo labore exacuet: et p̄ industriā sequēt sapia. **S**i mordeat v̄pēs in silētio: nihil eo minus bz q̄ occulte detrahit. **E**rba ois sapiētis grā: et labia insipientis p̄cipita

Ho. **E**t qd̄ post se futur est quis illi indicare poterit. q. d. solus dī. s̄ stultus talis nō est bac reuelatōe dignus. **E**t qz talis errat p̄ diversa vicia in q̄bus est magnū laborū nō solū anime s̄ etiam corporis. h̄m q̄ in persona dāminatorū dī sap. v. **L**assati sum⁹ in via iniqtatis et p̄ditionis. et ambulauim⁹ vias difficiles: id sequit.

P Labor stultorū cf. eos ī nesci. i. v̄z. pgere. i. ad factorū regiū. de ī ciuite te dī Ezech. vi. **E**t nomē cimitatis do min⁹ ibidem.

Q De tibi terra. postq̄ salomō ōndit labilitatē bois ex inclinatōe somitib. bic ōndit idē ōndit ex defectu extre mō regimis et v̄mo facit p̄positum scđo remouet qd̄ dam piculum. ibi.

In cogitatōe. p̄ma ī duas. q̄ p̄mo ponit doni et mali regimis p̄patio. scđo mali p̄secutō ibi. **I**n pigritijs.

Circa primū dicie. **Q** De tibi ter. c̄ rei ē puer. morib; et sensu. q̄ ex bz subditi insolescēt: et via multiplicitē in crescunt.

Et cui p̄ncip. ma. comedēt. i. īordinate. et p̄ hoc desi gnāt alia vicia in q̄bus p̄ncipi p̄formant. eo q̄ sunt sibi magis p̄nqui et ei placere nitunt. et p̄ opositum dī.

S Heata terra cui rex est nobilis. moribus et generē. de hac em̄ dupli nobilitate dicit Greg. qn̄ alteri copulat q̄i gēma carbunculi in ornamento aureo sociat. talis em̄ rex studet solitice in terra sua extirpare vicia et vir tutes nutrit. **E**t cui p̄ncipes vescant in tpe suo. i. tpe p̄petentiū sufficiētiō nature. et hoc tpus est p̄pleta p̄cedentis cibi digestionē: id subdit.

Ad reficiendum q̄ cib; sic sumptus reficit naturam du tñ nō acc. pia ī unimoderata quantitate vel cū nimia voluptate: id subdit. **E**t non ad luxuriam.

In pigritijs. Dic ōndit mali regimis p̄secutō q̄tum ad mala inde p̄sequitā. q̄t ut p̄dictum est boies ex hoc efficiunt carnales. et maxime p̄ncipes. et ex hoc sequit pigritia circa bona opa. ex q̄ dimittunt p̄ciorari edificia et hoc est qd̄ dicit.

In pigritijs humiliabit p̄signatio. i. summa edificiō in q̄ piunguntē tigna. q̄ disponit ad casam.

I Et in infirmitate manum. i. in remissione manum a bonis operibus.

S Perstillabit tom⁹. pluuijs et nivib; itra cadētib;. Secundo er carnalitate p̄ncipum sequit q̄ volūt hic magna familiā et splendida mensam: id dī.

A In risu. i. in leticia inepta.

B Facit panem trinū. i. disponit sup mensaz. hoc et em̄ v̄bz facere in hebreo aliquā accipit p̄ disponere. vñ deu. rr. dī de muliere gentili accipienda in matrimoniu a iu deo q̄ radet cesarie. et circūcidet vngues suos. in heb. bz.

Faciet vngues suos. i. p̄ponet. et eodem mō accipit bic. Et q̄ ad magnam familiā et amplam mensam indigēt mula pecunia. inde sequit q̄ subuertit iudicium. p̄t di uitum munera. id sequit. **E**t pecunie obediunt omnia.

C In cogitatōe. Dic remouet qd̄dam periculum. Ex lib vi

Liber

Hoc enim dicit de malo regimine regis et principum possit aliquis primum in obam ipso. ad probabit hoc tamquam piculus omni. **I**n cogitatione tua regi ne tetrasbas. illa enim quod in cogitatione reuoluuntur. defacilius hoc pferunt etiam propter intentos pferentis. **E**t in secreto cubiculi tuovi credis a nullo audiri.

Et **M**aledixi te diuini. quod potest propter scitum tuum audiri ab aliquo et reportari. i. subdit.

Fuia et aues celi. i. relatores ab omnibus qui dicunt aues celi biceco modo loquendi qui demones dicunt aues celi in parola seminantis Mat. xiiij.

Portabunt vocem tuam. ad tuam accusatorem.

Et quod huius penas. i. quicunque relator ab omnibus vel ad talia referendu est repetitio eiusdem sine ad maiorem affirmacionem.

Innunciatibit sententiam. i. obam tua ad tuam accusatorem. vel per hunc pennas intelligit manus iudicis velox est ad pferendum simplices defacili loquens duram sinuam.

Pete panem tuum. Supius salomon induxit ad opa vestrum generaliter. hunc inducit ad opa misericordie futurem quod dicitur Mat. xxv. Genite benedicti patris met possidet et patrum vobis regnum a patrone mundi. Esurium et dedidisti mihi manducare tecum. Et dividit in tres partes quod primo inducit ad opus pietatis. secundo ad acceleratum huius operis. ibi mane semina. tertio infert exclusionem sue intentionis. ibi. **L**etare ergo. **D**ormia in duas. quod primo inducit ad pietatis actum. secundo removet impedimentum. ibi. Qui obseruat ventum. circa primum dicit.

Pete panem tuum. sup transentes aquis. largiendo cibum et potum indigentibus. et maritimes peregrinis transentes qui dicuntur bic a quo eo modo loquendi quod dicitur Apoc. xvij. Aque multe populi multi. Et aque transentes. quod peregrini transirent ad terram suam sicut aque ad mare.

Quia post multa tempora inuenies illum recipiendo inde mercede non soli in futuro. sed etiam aliquo in presenti. sicut iethro vocavit moysen ad comedendum panem. creditur eum esse egyptium peregrinum Exo. iiij. et ex hoc postea receptus est in populo israel. et ut filii sui brevitatem pitem in terra promissionis. quod pietas ad oia valet permissionem huius vite quod nunc est et future. j. ad Thymo. iiiij.

Contra ptes sepe tecum. i. abundanter de bonis tuis indigentibus. **E**t **Q**uia ignorat quod futurum sit mali super terram. i. in vita presenti. et ab illo liberari poteris per opa pietatis impensa indigentibus. quod sicut predictum est pietas non solum huius permissione vite future. sed et presentis.

Ac aliis potest exponi. quod ignoras quod futurum sit mali super terram. q. d. forte eveniet mortalitas hominum per pestilencias aut gladium in quod tolleris de vita presenti. et tunc opa pietatis valerunt tibi: quod sola pietas comes est defunctorum. ut dicit Aug.

Ad hoc etiam inducit exemplum sensibile. d.

Si replete fuerint nubes. exalat dominus humidis.

Temperem super terram effundet. q. d. sic boies divitias

bentes dominum eas refundere indigentibus.

Ad hoc etiam inducit

motuum ex hoc statu post mortem. quod tunc cessat meritis et demeritum. i. dicit.

Si ceciderit lignum. i. homo quod dicitur arbor euersa a phis. unde secundum de alia dicit phus. quod radi-

ces in arboribus sunt similes ori in hominibus quod per illas accipit arboris nutrimentum. **D**icit glicinum cardere quod homo per mortem abscedit a statu presentis vite.

Bea australis aut ad aquilonem. i. ad pitem electorum

vel reprobox quod nove aqilonis designat. eo quod dicitur Jerem.

I. ca. y. lib. aqilonem padet oem malum. **I**bi erit. i. immutabilis remanebit. propter quod in vita pitiatis hoc de opibus pietatis sollicitari cedit poterit.

Recognoscere qui obseruat. hic removet quoddam impedimentum. impedire enim hoc ab opibus pietatis ex nimis dilatatione cogitatis et venient cepimus magis oportunitatem ad distribuendum paupribus bona sua. et inter rim auferunt ei bona vel etiam vita. et sic permaneat in tento hoc quod dicitur per simile.

Non obstat ventus non seminat. quod raro vel nunquam est aer sine vento aliquo. **E**t quod considerat nubes. dimittens metere propter apparentiam nubium.

Munus metet. quod raro ostendit quod aer sit sine nubibus et in talia dilatione aliquando irritant hostes terrenascentia sibi colligentes. remanentia devastantes. Secundum impedimentum puenit ex estimatio longitude vite propria et sic impedire homo ab opibus pietatis. quod credit se undique in futuro bonis suis. hoc removet cum dicitur.

Quod ignoras que sit via sponsi. i. quod quem modum anima infundit corpori. **O** Et quod ratione. i. quod quem modum.

Ossa. s. pueri. **I**n ventre matris. ista enim sunt totaliter occulta nobis. **S**ic nescis opera dei. quod statim potest tollere de vita presenti. propter quod **L**u. xij. dicitur diviti vivere sperantes. Sunt hoc nocte repetentes iam tuam a te. que autem congregasti cuius erunt. **M**ane. Postquam salomon induxit ad pietatis exercitium. hic dominus induxit ad huius exercitum festinum principium et etiam perfectum optimum dicens.

Mane semina semem tuum. i. pictatis opera incipe a tempore innentutis. **V**el vespero. i. in senectute in quod solent homines fieri tenaces. **E**t cesserat manus facere pietatis opera. **Y**et quia nescis quod magis oriantur. i. deo accepti efficiantur. **Z** Et si virtus simul. i. equiter deo acceptum. **Y**et dicitur erit. in fructu omnium.

Dulce lumen. **D**icit removet huius acceleratio quoddam impedimentum. quod procedit ex consideratione vite presentis. et sic impedire homo ab opibus pietatis quod non permaneat tempore mortis. i. dicitur.

A dulce lumen tecum. i. delectabile est homini prout vita presenti. sed quod cum hoc de morte cogitare. i. subdit.

Si annis multis vi. b. et in prosperitate. tunc.

Evenimus de tempore tunc. i. mortis. quod tempus vocatur nocte frequenter in scriptura.

Dicitur die. multorum. i. tempore post mortem quod non habebit finem.

Quia cum venerint vanitatis arguuntur preterita id est huius vite delectabilia que pertransierunt ut umbra.

Letare ergo. **D**icit inservientia conclusio scilicet quod

Liber

a Quesuit verbavtilia.ad bonum regimini p̄li.
b Et scri. fmo. remissos. qz nullā est in eis distortio a
veritate. c Ac veritate plenos. qz cū veritate l̄fali cō
tinent plures veritates mysticas. d Clerba sapientū
sicut stimuli.ad excitandum pigros in ope virtutis.

e Et q̄si clavi in

altū defiri. i. in p̄
fundū sic dī Job.
ii. Duce alt̄ ē. i.
p̄fundus et iō sicut
clavi in p̄fundum
ligni defiri sunt ibi
q̄li imobiles.sic v̄
ba p̄bar n̄ p̄nt a
veritate r̄moucri.

f Que p̄ mḡoz

p̄siliū. i. sapientū.

g Data se a pasto
re vno. i. ipso deo q̄
om̄ia regit et p̄scit
D̄gri dō uti p̄nt
dici tres p̄sonae in
diuinis. vcl angeli
q̄b̄ p̄mo reuelant
diuina secreta et se
executores diuine
voluntatis.

b His amplius.

Dec est vltima ps
b̄ libri. in q̄ p̄mit
int̄cta p̄clatio et b̄
q̄tum ac̄ duo. pri
mū est. q̄ b̄ no sit
curiosus in inuesti
gatiō scripturaz
pter necessarioz. et q̄tum ad hoc dicit̄.

b His. i. sacre scripture libr. vt expōit ra. sa.

Ampli fili mi ne rēq̄ras. p̄ hoc tñ non excludunt libri aliū ad
intellectum sacre scripture necessarij. s̄ illi. q̄ non sunt ad
salutem necessarij. de q̄bus subdit. i. faciēti plures
libros nō est finis. qz sp̄ emergēt noue difficultates in ta
libus. k Frequent̄ meditatio. circa talia. l Carnis
est afflictio. i. effectiue et sine vtilitate cū sit de p̄terne
cessarij ad salutem. et impedit necessarioz cognitōz. qz
impedit studium circa ipsa. Scđm est q̄ homo intendat
totis virib̄ necessarij ad salutem. iō dicit.

m Deum time. timore filiali p̄ quem recedif̄ a malo.

n Et mandata eī obserua. exercēdo te in bono. et be se

due p̄tes iusticie q̄ faciūt boiem p̄fectū in v̄tute. iō seq̄.

o Hoc est ois homo. i. tot̄ siue p̄fect̄ b̄o. qz totū et p̄fe

ctum sunt idem. v. metabphy. ita q̄ accipit hic signū toti

vniuersalis. p̄ signo totī integris. qz in heb. p̄ v̄troḡ est

vna sola dictio equo ad v̄troḡ. et ē sensus. p̄ o Hoc

est ois b̄o. i. iste due p̄tes iusticie faciūt p̄fect̄ boiem in

v̄tute. et subdit motiuū ad illa duo cū dicit. p̄ Et cū

cū fuit sub sole. i. ab hoib̄ d̄ liber arbitriū p̄nt me

ri et temerari. q̄ Adducet dē ad iudicū. generale.

r Pro omni errato. in heb. bi. Pro omni celato. qd̄ ibi

manifestabit̄. s Siue bonū sit. vt remuneret.

t Siue malū. vt puniat̄. ad hanc siuaz p̄ retrabi q̄tū

ad aliquid nr̄a l̄ra cu dī. Pro omni errato. i. delicto ex ma

liciavel ignorātia. siue sit bonū. de genere. malum tñ ex

circūstancia. sicut cum aliq̄s dat elyham mulieri paucu

le et eam p̄trabat ad luxuriam. Siue malū. de genere sic

furtum et homicidiu. punitio tñ talium cedet ad gloriam

electoꝝ. sicut dicit̄ p̄s. lvij. Letabit iustus cu vident̄ vin

dictam. et ad gloriaꝝ dei. cui est honor et gloria ius secula se

culoꝝ Amen.

Postilla venerabilis fratri Nicolai de lyra super Eccl

esiā fuit feliciter.

Postilla venerabilis fratri Nicolai de lyra super
Ecclā fuit feliciter.

O Sculet̄ me tc̄. Expedito primo Salomonis libro in quo tradūt̄ documen
ta que faciunt ad illustrationem men
tis. et secundo in quo inducimur ad con
temptum affluentie mobilis. Hic con
sequenter inducit̄ tercius inducens ad
amorem superne felicitatis. sicut dictum fuit plenius
in principio primi libri. vbi posui quandam p̄fationē
p̄ istis tribus libris. Appetus v̄o felicitatis supne p̄
cedit ex amore mutuo dei et rationalis creature. qui in
hoc libro describit̄. vt plenus videbis p̄sequendo ta
men ad maiorem dicendo v̄ intelligētia aliquia sunt
bic premittenda. Primum est. q̄ translatio nostra in
pluribus locis discrepat a litera hebraica. et similiter si
gnatio capituloꝝ. Secundum est q̄ totus iste liber p̄
cedit parabolice nec tñ apparet lucide quibus p̄sonis
determinate parabole fū sensum literalem sunt appli
cande. et hoc cum p̄dictis difficultatem ingerit in hoc
libro. Si em̄ hoc appareret sicut Iudicium. it. vbi dī.
Direrunt autem omnia ligna ad rānum: v̄eni et impe
ra sup nos. ex litera sequente manifeste patet q̄ intelli
git̄ de Sichimitis et Abimelech quem vnterunt sup
se regem. tunc facile esset hunc librum exponere s̄ hoc
non apparet nisi in quodam generaliſ. q̄ iste liber lo
quac̄ parabolice et de amore mutuo sponsi et spōse. sed
quis sit iste sponsus et que sit hec spōsa clare non ap
paret ex litera. p̄ter quod accipiunt varie a diuersis.
Quidam em̄ dixerunt q̄ hic accipit spōsus ad lite
ram ipse salomon. et spōsa filia pharaonis v̄xor eius
predilecta. sed hoc non videtur v̄rum. quia licet hic
amor inter spōsum et spōsam potuerit esse licitus.
v̄pote infra limites matrimonij contentus. sicut di
xi plenius sup̄ tertium librum Regum. iii. ca. tamen
carnalis fuit et frequēt̄ babet talis amor aliquid in
bonitatem et illicitum adiunctum. p̄ter quod descri
prio talis amoris non videb̄ ad libros sacre scripture
canonicos p̄tinere. maxime q̄tia b̄mōi libri spiritus an
cto dictante sunt scripti. Salomon autem amorem
sui ad v̄xorem et econuerso. et delectamenta ad hoc se
quentia cognouit per experientiam. et non per sancti
spiritus reuelationem. p̄ter quod hic liber qui semp
tuit ab hebreis et latinis inter canonicos libros repu
tatus. vt patet per Hieronymum in p̄logo galeato.
non videb̄ de hoc amore conscriptus. Propter quod
hebrei dicunt q̄ iste liber loquit̄ parabolice de amore
dei et plebis iudaice. quam sibi desponsauit in legis da
tione. Ero. xx. Et sic habuit eam vt spōsam predile
ctam. Expositores v̄o catholici dicunt communiter.
q̄ liber iste loquit̄ de amore xp̄i et ecclesie. accipiendo
ecclesiam p̄t̄ diuidit̄ contra synagogam. que p̄cessit
de latere dormientis xp̄i in cruce. sicut euā formata fu
it de costa dormientis ade. et sicut illi q̄ isti nitunt̄ ad
suas intentiones literaz applicare. Salvo tamen me
liori iudicio v̄triḡ vident̄ in aliquo deficere. Primo
in hoc q̄ spōsam accipiunt nimis stricte iudei dicens
tes spōsam precise esse plebem iudaicam cum gente
conuersa ad ipsam. Catholici v̄o plebem christianaꝝ.
quia in hoc libro ponunt̄ aliqua que non vident̄ con
uenienter exponi. referendo ad statum veteris testa
menti. et econuerso aliqua que non possunt̄ conuen
ienter exponi de statu noui. Et ex hoc sequit̄ defectus
alius quo iudei aliqua ad statum noui testamenti p̄ti
nentia inconuenienter exponit̄ de statu veteris. et eco
nuerso catholici aliqua ad vetus testamentum p̄ti
nentia minus conuenienter exponit̄ de statu noui. loq̄n
do tamen de sensu literali. cui p̄t̄ potero insistere in
tendo. Et est hic sensus literalis. no ille qui q̄ voces si
gnificat̄. s̄ qui per res significatas primo intelligitur
sicut patet in exemplo supra posito de Abimelech et